

✓
M.A. – I & II Year

SEM – I to IV

“HISTORY”

Previous Year

Question Papers

Academic Year

(2022-23)

SEM - I

Please Note: This set has been prepared based on the papers received to us from the Examination Cell. It may have missing papers on non-availability of the same.

QP Code: 2780QP

Total No. of Pages: 2

Seat No.

MA-I, Sem-I

HISTORY

January - February (Winter) Examination - 2023

Subject Name: Master of Arts (Semester/Credit)CBCS_88071_Legacy of the Marathas_08.02.2023_10.30 AM To 01.30 PM

Subject Code: 88071

Day and Date: Wednesday, 08-02-2023

Time: 10:30 am to 01:30 pm

Total Marks: 80

Instructions.:

- 1) All questions are compulsory
- 2) Figures to the right indicate full marks
- 3) Assume suitable data wherever necessary and mention it boldly

Q.1. A. Fill in the blanks and complete the sentence.**[20]**

अ. रिक्तस्थानां जागा भरून वाक्य पूर्ण लिहा.

1. The concept of independent and sovereign nation of Marathas came to an end in _____ period

A. Shiva B. Peshwa C. Mughal D. British

१. मराठ्यांची स्वतंत्र व सार्वभौम राष्ट्रांची संकल्पना _____ काळात संपुष्टात आली

अ. शिव ब. पेशवे क. मोगल ड. ब्रिटिश

2. 'House of Shivaji' was written by _____

A. S. P. Sen B. K. T. Telang C. D. B. Parasnis D. Sir Jadunath Sarkar

२. 'हाऊस ऑफ शिवाजी' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला

अ. एस. पी. सेन ब. के. टी. तेलंग क. द. ब. पारसनीस ड. सर जदुनाथ सरकार

3. 'Matsyavata' is the _____ incarnation of Dashavatara.

A. second B. fifth C. tenth D. first

३. 'मत्स्यावतार' हा दशावतारामधील _____ अवतार आहे

अ. दुसरा ब. पाचवा क. दहावा ड. पहिला

4. Shivaji Maharaj gave importance to _____ forts

A. Dongri B. Bhuikot C. Jaldurg D. Vandurg

४. शिवाजी महाराजांनी _____ किल्ल्यांना महत्त्व दिले

अ. डोंगरी ब. भुईकोट क. जलदुर्ग ड. वनदुर्ग

5. Shanivar Vada is at _____

A. Pune B. Raigad C. Kolhapur D. Satara

५. शनिवार वाडा _____ येथे आहे

अ. पुणे ब. रायगड क. कोल्हापूर ड. सातारा

B. Write the answers in one sentence.

ब. एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

1. What are the major two periods in the history of Marathas?

१. मराठ्यांच्या इतिहासाचे प्रमुख दोन कालखंड कोणते ?

2. What are the four major powers in a village(gaongada)?

२. गावगाड्यातील प्रमुख चार सत्ता कोणत्या ?

3. What is Chitrakathi?

३. चित्रकथी म्हणजे काय ?

4. What is the Gadhi?

४. गढी म्हणजे काय ?

5. Ramjoshi and Anant Fandi is famous for which art form?

५. रामजोशी आणि अनंत फंदी हे कोणत्या कला प्रकारासाठी प्रसिद्ध होते ?

Q.2. Write short notes. (Any four)
टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

1. 'Rajmudra' of Chhatrapati Shivaji Maharaj
१. छत्रपती शिवाजी महाराजांची राजमुद्रा
2. Caste system during Maratha period
२. मराठा कालीन जातीव्यवस्था
3. Social unity through saintly literature
३. संत साहित्यातून सामाजिक ऐक्य.
4. Untouchability and slavery
४. अस्पृश्यता आणि गुलामगिरी
5. Ram Joshi and Anant Fandi
५. राम जोशी आणि अनंत फंदी
6. Shanivar Vada
६. शनिवार वाडा

Q.3. Write a detailed answer.
सविस्तर उत्तर लिहा

[20]

Explain the objectives of Chhatrapati Shivaji Maharaj's establishment of Swarajya.

छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या स्वराज्य स्थापनेची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

OR

किंवा

Write in detail the importance of Warkari sect.

वारकरी संप्रदायाचे महत्त्व सविस्तर लिहा.

Q.4. Write detailed answer.
सविस्तर उत्तर लिहा.

[20]

Take a historical review at the art of Povada and Bharud during Maratha period.

पोवाडा आणि भारुड या कलेचा मराठाकालीन ऐतिहासिक आढावा घ्या.

OR

किंवा

Write detailed information about food, dressing and ornaments during Maratha period.

मराठेकालीन आहार, वेशभूषा आणि अलंकार याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

QP Code: 6293QP

Total No. of Pages: 2

Seat No. MA-I, Sem.-I

Summer Examination March - 2023

Subject Name: Master of Arts (Semester_Credit)CBCS_88071 - Legacy of the Marathas_06.07.2023_10.30 AM To 01.30 PM

Subject Code: 88071

Day and Date: - Thursday, 06-07-2023
Time: - 10:30 am to 01:30 pmHistory

Total Marks: 80

Instructions.:

- 1) All questions are compulsory
- 2) Figures to the right indicate full marks
- 3) Assume suitable data wherever necessary and mention it boldly

Q.1. A. Fill in the blanks and complete the sentence. [20]

अ. रिक्तस्थानां जागा भरून वाक्य पूर्ण लिहा.

1. The book "Shivaji the Management Guru" was written by ____
A. Prof. Namdev Jadhav B. Dr. Balkrishna C. V. K. Rajwade D. Justice Ranade

१. "शिवाजी द मॅनेजमेंट गुरु" हा ग्रंथ ____ यांनी लिहिला

अ. प्रा. नामदेव जाधव ब. डॉ. बाळकृष्ण क. वि. का. राजवाडे ड. न्या. रानडे

2. ____ is the first European author of Shivacharitra

A. M. C. Spregley B. James Cunningham C. Grant Duff D. Cosmo de Guarda

२. ____ हा शिवचरित्राचा आद्य युरोपियन लेखक आहे

अ. एम. सी. स्प्रेगले ब. जेम्स कॅनिंगहम क. ग्रॅण्ट डफ ड. कॉस्मो द ग्वार्दा

3. Ghanshyam Sundara Bhupali was composed by ____

A. Parashuram B. Anant Fandi C. Sagan Bhau D. Honaji Bala

३. 'घनश्याम सुंदरा' ही भूपाळी ____ याने रचली

अ. परशुराम ब. अनंत फंदी क. सगन भाऊ ड. होनाजी बाळा

4. The Chitrakathi is mentioned in the mansollas of ____

A. Someshwar B. Gyaneshwar C. Vishweshwar D. Batukeshwar

४. चित्रकथीचा उल्लेख ____ च्या मानसोल्लासमध्ये आहे

अ. सोमेश्वर ब. ज्ञानेश्वर क. विश्वेश्वर ड. बटुकेश्वर

5. The tradition of Sarabat came to the Marathas from ____

A. Nizam B. Rajasthan C. Adilshahi D. Mughal

५. मराठ्यांकडे सरबताची परंपरा ____ यांचे कडून आली

अ. निजाम ब. राजस्थान क. आदिलशाही ड. मोगल

B. Write the answers in one sentence.

ब. एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

1. Who wrote the book 'Grand Duff Chya Chukanche Hafte'?

१. 'ग्रँड डफच्या चुकांचे हफ्ते' ग्रंथ कोणी लिहिला ?

2. Which caste dominated the Peshwa period?

२. पेशवेकाळात राज्यकारभारावर कोणत्या जातीचे वर्चस्व होते ?

3. Which is the main deity of Warkari sect?

३. वारकरी संप्रदायाचे प्रमुख दैवत कोणते ?

4. In which period did Wada architecture become popular?

४. वाडा हा स्थापत्य प्रकार कोणत्या काळात लोकप्रिय झाला ?

5. During which period did the practice of Brahmin Bhojan start growing?

५. ब्राह्मण भोजन ही प्रथा कोणत्या काळात वाढीस लागली ?

Q.2. Write short notes. (Any Four)

[20]

टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

1. Marth History Writting by British officers .

१. ब्रिटिश अधिकाऱ्यांचे मराठा इतिहास लेखन

2. Caste system during Maratha period.

२. मराठा कालीन जातीव्यवस्था

3. Tamasha and Lavani.

३. तमाशा आणि लावणी

4. Fort architecture.

४. किल्ला स्थापत्य

5. Religious policy of Chhatrapati Shivaji Maharaj

५. छत्रपती शिवाजी महाराजांचे धार्मिक धोरण

6. Jewelry of Maratha women

६. मराठा स्त्रियांचे दागदागिने

Q.3. Write a detailed answer.

[20]

सविस्तर उत्तर लिहा

Explain the objectives of Chhatrapati Shivaji Maharaj's establishment of Swarajya.

छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या स्वराज्य स्थापनेची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

OR

किवा

Explain the religious significance of Vasant Panchami , Dussehra and Ganesh Utsav.

वसंत पंचमी , दसरा आणि गणेश उत्सवाचे धार्मिक महत्त्व विशद करा.

Q.4. Write a detailed answer.

[20]

सविस्तर उत्तर लिहा.

Explain the social and cultural significance of Chitrakathi and Dashavtar.

चित्रकथी आणि दशावतार या कलेचे सामाजिक व सांस्कृतिक महत्त्व स्पष्ट करा.

OR

किवा

Explain water management in Maratha period

मराठा कालीन जलव्यवस्थापन स्पष्ट करा.

QP Code: 2945QP

Total No. of Pages: 2

Seat No. _____

January - February (Winter) Examination - 2023Subject Name: Master of Arts (Semester/Credit)CBCS 88075 Making of 19th Century
Maharashtra 13.02.2023 10.30 AM To 01.30 PM

Subject Code: 88075

Day and Date: Monday, 13-02-2023

Time: 10:30 am to 01:30 pm

Total Marks: 80

Instructions.:

- 1) All questions are compulsory
- 2) Figures to the right indicate full marks

Q.1.

[20]

A) Answer the following questions by choosing the correct option.

अ) योग्य पर्याय निवडा.

1) The History of Modern Maharashtra Started from the beginning of _____ Century.

- a) 16th Century b) 17th Century c) 18th Century d) 19th Century

१) _____ शतकाच्या प्रारंभापासून आधुनिक महाराष्ट्राच्या इतिहासाची सुरुवात झाली.

- अ) १६ व्या ब) १७ व्या क) १८ व्या ड) १९ व्या

2) _____ wrote the book 'Streepurushtulana'.

- a) Tarabai Shinde b) Phule c) Shahu d) Kambale

२) 'स्त्री-पुरुष तुलना' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.

- अ) ताराबाई ब) फुले क) शाहू ड) कांबळे

3) The Deccan Agriculturist Relief Act was passed in _____.

- a) 1877 b) 1878 c) 1879 d) 1880

३) _____ साली 'द डेक्कन अग्रिकल्चरिस्ट रिलीफ ॲक्ट' पास झाला

- अ) १८७७ ब) १८७८ क) १८७९ ड) १८८०

4) The Koli Community revolted under the leadership of _____ in 1828.

- a) Naik b) Shamji c) Koli d) Ramkrishna Bhangre

४) १८२८ साली कोळी समाजाने _____ यांच्या नेतृत्वाखाली उठाव केला.

- अ) नाईक ब) शामजी क) कोळी ड) रामकृष्ण भांगरे

5) _____ is said to be the father of Labour Movement in India.

- a) Tilak b) Shinde c) Roy d) Narayan Meghaji Lokhande

५) भारतातील कामगार चळवळीचे जनक _____ यांना म्हंटले जाते.

- अ) टिळक ब) शिंदे क) रॉय ड) नारायण मेघजी लीखंडे

B) Answer in One Sentence each.

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

1) Who was given the right to collect taluka revenue during British Rule?

१) ब्रिटीश राजवटीत तालुक्याच्या महसूल वसूल करण्याचा अधिकार कुणाकडे देण्यात आला होता ?

2) Who passed the Arms Act?

२) आर्म ॲक्ट कोण पास केला ?

3) Who wrote the book 'Deshache Dushman'?

३) 'देशाचे दुश्मन' या पुस्तकाचे लेखक कोण ?

4) In which year Dr. Babasaheb Ambedkar founded " Bahishkrut Hitakarini Sabha"?

४) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी 'बहिष्कृत हितकारिणी सभा' कधी स्थापन केली ?

5) Who established the first textile mill in Maharashtra?

५) महाराष्ट्रात पहिली कापड गिरणी कोणी स्थापन केली ?

Q.2. Write short notes on any four of the following.

[20]

खालील पैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा.

- 1) Caste System
१) जाती पद्धती
- 2) Untouchability
२) अस्पृश्यता
- 3) Merits of Rayatwari system
३) रयतवारी पद्धतीचे गुण
- 4) Western Education
४) पाशात्य शिक्षण
- 5) Effects of Commercialization of Agriculture
५) शेतीचे व्यापारीकरणाचे परिणाम
- 6) Cotton Industry.
६) कापूस उद्योग

Q.3. Explain the occupation of agricultural in Maharashtra in the early 19th century.

[20]

१९ व्या शतकाच्या सुरुवातीस महाराष्ट्रातील शेती व्यवसाय स्पष्ट करा.

OR

किंवा

State the features of Rayatwari system

रयतवारी पद्धतीची वैशिष्ट्ये सांगा.

Q.4. Review the work of Christian Missionaries.

[20]

ख्रिश्चन मिशनऱ्यांनी केलेल्या कार्याचा आढावा घ्या.

OR

किंवा

Explain the contributions of Narayan Meghaji Lokhande tor the labour movement in Maharashtra.

महाराष्ट्रातील कामगार चळवळीसाठी नारायण मेघजी लोखंडे यांचे योगदान स्पष्ट करा.

QP Code: 6389QP

Total No. of Pages: 2

Seat No.

M.A.I, Sem. I

Summer Examination March - 2023

Subject Name: Master of Arts (Semester Credit) CBCS_88075 - Making of 19th Century

Maharashtra_11.07.2023_10.30 AM To 01.30 PM

Subject Code: 88075

Day and Date: - Tuesday, 11-07-2023

Time: - 10:30 am to 01:30 pm

History

Total Marks: 80

Instructions.:

- 1) All questions are compulsory
- 2) Figures to the right indicate full marks

Q.1.

[20]

A) Answer the following questions by choosing the correct option.

अ) योग्य पर्याय निवडा.

1) _____ wrote the book 'Streepurushtulana'.

- a) Tarabai Shinde b) Phule c) Shahu d) Kambale

Kambale

१) स्त्री-पुरुष तुलना' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.

- अ) ताराबाई ब) फुले क) शाहू ड) कांबळे

2) _____ laid the foundation of 'Revenue Board' in Maharashtra.

- a) Cornwallis b) Red c) Duff d) Munro

२) महाराष्ट्रात महसूल मंडळाची स्थापना _____ यांनी केली.

- अ) कॉर्नवॉलीस ब) रिड क) डफ ड) मन्नो

3) The Deccan Agriculturist Relief Act was passed in _____.

- a) 1877 b) 1878 c) 1879 d) 1880

३) _____ साली 'द डेक्कन अग्रीकल्चरिस्ट रिलीफ ॲक्ट' पास झाला.

- अ) १८७७ ब) १८७८ क) १८७९ ड) १८८०

4) _____ passed Arms Act.

- a) Hastings b) Mamladar c) Modi d) Gandhi

४) _____ यांनी 'आर्म ॲक्ट' पास केला.

- अ) हेस्टींग्ज ब) मामलेदार क) मोदी ड) गांधी

5) _____ started Labour Movement in Maharashtra.

- a) Lokhande b) Phule c) Shinde d) Varma

५) मुंबईत कामगार चळवळीची सुरुवात _____ यांनी केली.

- अ) लोखंडे ब) फुले क) शिंदे ड) वर्मा

B) Answer in One Sentence each.

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

1) Who was given the right to collect taluka revenue during British Rule?

१) ब्रिटीश राजवटीत तालुक्याच्या महसूल वसूल करण्याचा अधिकार कुणाकडे देण्यात आला होता ?

2) Who wrote the book 'Deshache Dushman'?

२) 'देशाचे दुश्मन' या पुस्तकाचे लेखक कोण ?

3) Who laid the foundation of "Bahishkrut Hitakarini Sabha"?

३) 'बहिष्कृत हितकारिणी सभा' कोणी स्थापन केली ?

4) Who founded 'Anarya Dosha Pariharak Mandali'?

४) 'अनार्य दोष परिहारक मंडळी' कोणी स्थापन केली ?

5) By which name was Vasudev Balvant Phadake known?

५) वासुदेव बळवंत फडक्यांना कोणत्या नावाने ओळखले जाते ?

Q.2. Write short notes on any four of the following.

[20]

खालील पैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा.

1) Untouchability

१) अस्पृश्यता

2) Slavery

२) गुलामगिरी

3) Western Education

३) पाशात्य शिक्षण

4) Emancipation of Women

४) महिलांची मुक्ती

5) Cotton Industry

५) कापूस उद्योग

6) Narayan Meghaji Lokhande

६) नारायण मेघजी लोखंडे

Q.3. Explain the occupation of agriculture in Maharashtra in the early 19th century.

[20]

१९ व्या शतकाच्या सुरुवातीस महाराष्ट्रातील शेती व्यवसाय स्पष्ट करा.

OR

किंवा

State the salient features of Rayatwari system

रयतवारी पद्धतीची वैशिष्ट्ये सांगा.

Q.4. Review the work of Christian Missionaries.

[20]

ख्रिश्चन मिशनऱ्यांनी केलेल्या कार्याचा आढावा घ्या.

OR

किंवा

Explain the causes and effects of commercialization of agriculture in Maharashtra

शेतीच्या व्यापारीकरणाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.

QP Code: 2376QP

Total No. of Pages: 2

Seat No. **January - February (Winter) Examination - 2023****Subject Name:** Master of Arts (Semester/Credit)CBCS_88066_Early India (from the beginning to 3 rd Century B.C.)_15.02.2023_10.30 AM To 01.30 PM**Subject Code: 88066****Day and Date: Wednesday, 15-02-2023****Time: 10:30 am to 01:30 pm****Total Marks: 80****Instructions.:**

- 1) All questions are compulsory
- 2) Figures to the right indicate full marks

- Q.1. 1.A) Choose correct alternative. योग्य पर्याय निवडा. [20]**
1. Handaxe and Chopping tools are the main feature of.....period. a. Paleolithic b. Mesolithic c. Neolithic d. Chalcolithic
हातकुऱ्हाड आणि तोड हत्यारे ही-----या काळाची ठळक वैशिष्ट्ये होत. अ. पुराश्मयुग ब. मध्याश्मयुग क. नवाश्मयुग ड. ताम्रपाषाणयुग
- 2.....is the main feature of Mesolithic period. a. Handaxe b. Cave-art c. Ashmounds d. Microliths
-----हे मध्याश्मयुगाचे ठळक लक्षण होय. अ. हातकुऱ्हाड ब. गुहाचित्रे क. राखेचे ढिगारे ड. सूक्ष्मास्त्रे
3. In.....person retires from his doemstic duties. a. Vanprasthashram b. Brhamacharyashram c. Gruhasthashram d. Sanyasashram
-----मध्ये व्यक्ति आपल्या घरगुती जबाबदाऱ्यातून निवृत्ती घेतो. अ. वानप्रस्थाश्रम ब. ब्रह्मचर्याश्रम क. गृहस्थाश्रम ड. संन्यासाश्रम
- 4.....is a Vedic samskara. a. Upanyana b. Arsha c. Vanprastha d. Atharva
-----हा एक वैदिक संस्कार आहे. अ. उपनयन ब. आर्ष क. वानप्रस्थ ड. अथर्व
- 5.....prescribes rule of conduct for Buddhist monks. a. Milindpanha b. Arthashastra c. Vinay Pitak d. Buddhacharit
-----मध्ये बौद्ध भिक्षूनच्या वर्तनाचे नियम देण्यात आलेले आहेत. अ. मिलिंदपन्ह ब. अर्थशास्त्र क. विनय पिटक ड. बुद्धचरित
- 1.B) Anwer in one sentence. एका वाक्यात उत्तर द्या.
1. Which site in Madhya Pradesh is famous for prehistoric cave-paintings? मध्य प्रदेशातील कोणते स्थळ प्रागऐतिहासिक गुहा-चित्रांसाठी प्रसिद्ध आहे ?
2. What type of stone tools were in use during Neolithic period? नवाश्मयुगात कशा प्रकारची दगडी हत्यारे वापरत असत ?
3. In which Veda, the earliest mention of Varna-system is found? वर्ण व्यवस्थेचा सर्वात पहिला उल्लेख कोणत्या वेदात येतो ?
4. Name dynasties who ruled Magadha Mahajanapadas. मगध महाजनपदावर राज्य केलेल्या राजघराण्यांची नावे सांगा.
5. Who excavated Inamgaon? इनामगावाचे उत्खनन कोणी केले ?
- Q.2. 2. Write Short Notes (Any Four) टिपा लिहा (कोणत्याही चार) [20]**
- a. Prehistoric tools प्रागऐतिहासिक हत्यारे
- b. Dholavira धोलाविरा
- c. Vedic yadnya (sacrifice) वैदिक यज्ञ
- d. Republic Mahajanapadas गणसत्ताक महाजनपदे
- e. 2nd Urbanization दुसरे नागरीकरण
- f. Arthashastra अर्थशास्त्र

- Q.3. **3. Explain life ways of prehistoric people. प्रागऐतिहासिक मानवाची जीवनपद्धती स्पष्ट करा. [20]**
Or किवा
Explain the layout of Harappan cities. हडप्पाकालीन शहरांची नगररचना स्पष्ट करा.
- Q.4. **4. Give information on Jainism. जैन धर्माची माहिती द्या. [20]**
Or किवा
Give information on Ahoka's efforts to propogate his dhamma. अशोकाने आपल्या धम्मप्रचारासाठी कोणते प्रयत्न केले त्यांची माहिती द्या.

Summer Examination March - 2023

Subject Name: Master of Arts (Semester Credit) CBCS_88066 - Early India (from the beginning to 3rd Century B.C.)_30.06.2023_10.30 AM To 01.30 PM

Subject Code: 88066

Day and Date: - Friday, 30-06-2023
Time: - 10:30 am to 01:30 pm

Total Marks: 80

Instructions.:

- 1) All questions are compulsory
- 2) Figures to the right indicate full marks

- Q.1. 1.A.) Choose correct alternative. योग्य पर्याय निवडा. [20]
1. The site of Burzahom belong to.....period. a. Paleolithic b. Mesolithic c. Neolithic d. Chalcolithic
बुरझाहोम स्थळ -----या काळाशी संबंधित आहे. अ. पुराश्मयुग ब. मध्याश्मयुग क. नवाश्मयुग ड. ताम्रपाषाणयुग
- 2.....is the main feature of Mesolithic period. a. Handaxe b. Cave-art c. Ashmounds d. Microliths
-----हे मध्याश्मयुगाचे ठळक लक्षण होय. अ. हातकुऱ्हाड ब. गुहाचित्रे क. राखेचे दिगारे ड. सूक्ष्मास्त्रे
- 3.....was the great ruler of Avanti Mahajanapada. a. Udayan b. Ajatshatru c. Pradyot d. Prasenjit
अवंती महाजनपदाचा -----हा एक थोर राजा होता. अ. उदयन ब. अजातशत्रू क. प्रदयोत ड. प्रसेनजीत
- 4.....is a Vedic samskara. a. Upanyana b. Arsha c. Vanprastha d. Atharva
-----हा एक वैदिक संस्कार आहे. अ. उपनयन ब. आर्ष क. वानप्रस्थ ड. अथर्व
- 5.....wrote Arthashastra. a. Shudrak b. Kautilya c. Kalidas d. Vishakhadatta
-----याने अर्थशास्त्र हा ग्रंथ लिहिला. अ. शुद्रक ब. कौटिल्य क. कालिदास ड. विशाखदत्त
1. B.) Answer in one sentence. एका वाक्यात उत्तरे द्या.
1. Where was the artificial port of Harappan period located? हडप्पा संस्कृतीतील कृत्रिम बंदर कोठे होते ?
2. What type of stone tools were in use during Neolithic period? नवाश्मयुगात कशा प्रकारची दगडी हत्यारे वापरत असत ?
3. Name four Vedas. चार वेदांची नावे सांगा.
4. Name dynasties who ruled Magadha Mahajanapadas. मगध महाजनपदावर राज्य केलेल्या राजघराण्यांची नावे सांगा.
5. Which was the capital of Avanti Mahajanapada? अवंती महाजनपदाची राजधानी कोणती होती ?
- Q.2. 2. Write Short Notes (Any Four) टिपा लिहा (कोणत्याही चार) [20]
- a. Prehistoric tools प्रागऐतिहासिक हत्यारे
- b. Lothal लोथल
- c. Vedic yadnya (sacrifice) वैदिक यज्ञ
- d. Aryasatya and Ashtangmarg आर्यसत्य आणि अष्टांगमार्ग
- e. 2nd Urbanization दुसरे नागरीकरण
- f. Mauryan City administration मौर्यकालीन नगर प्रशासन
- Q.3. 3. Explain the layout of Harappan cities. हडप्पाकालीन शहरांची नगररचना स्पष्ट करा. [20]
- Or किवा
- Explain the transition in Vedic Society. वैदिक समाजातील बदल स्पष्ट करा.

Q.4. 4. Give information on Jainism. जैन धर्माची माहिती द्या.
Or किंवा
Explain Ashoka's Dhamma. अशोकाचा धम्म स्पष्ट करा.

[20]

QP Code: 2287QP

Total No. of Pages: 2

Seat No. **January - February (Winter) Examination - 2023****Subject Name:** Master of Arts (Semester/Credit)CBCS_88067 Aspects of Medieval Indian History(1206-1750)_17.02.2023_10.30 AM To 01.30 PM**Subject Code: 88067****Day and Date:** Friday, 17-02-2023**Time:** 10:30 am to 01:30 pm**Total Marks: 80****Instructions.:**

- 1) All questions are compulsory
- 2) Figures to the right indicate full marks

- Q.1. Q.1 A. Choose the correct alternative. योग्य पर्याय निवडा. [20]**
1.wrote 'Rehela'. a. Nizami b. Al Beruni c. Al Mahamudi d. Ibn Batuta
रेहेला हा ग्रंथ-----याने लिहिला. अ. निजामी ब. अल बेरूनी क. अल महमुदी ड. इब्न बतुता
2. According to.....state is like a human body. a. Jama b. Farabi c. Gazali d. Khaldun
-----याच्या मते राज्य हे मानवी शरीरासारखे असते. अ. जामा ब. फराबी क. गजाली ड. खालदून
3. The port of Aden is located in the.....sea. a. Arabian b. Red c. Atlantic d. Pacific
एडन बंदर-----समुद्रात होते. अ. अरेबियन ब. तांबड्या क. अटलांटिक ड. प्रशांत
4.was a famous trading center from which India imported horses during Medieval times. a. Harmuz b. Achin c. Maldives d. Malakka
5. Surat was an important trading center in the.....group. a. Sindh b. Gujarat c. Bengal d. Malbar
सूरत हे-----गटातील महत्वाचे व्यापारी केंद्र होते. अ. सिंध ब. गुजरात क. बंगाल ड. मलबार
- Q.1 B. Answer in one sentence. एका वाक्यात उत्तरे द्या.**
1. Who wrote 'Akbarname'? 'अकबरनामा' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
2. Who was the last Qalipha? शेवटचा खलिफा कोण होता ?
3. On whose coins, zodiac signs were engraved? कोणाच्या नाण्यांवर राशीचक्र कोरलेले असे ?
4. Who constructed Red fort at Delhi? दिल्ली येथील लाल किल्ला कुणी बांधला ?
5. Who constructed 'Grand Trunk Road' connecting Sonargaon to Kabul? सोनारगाव ते काबूल ला जोडणारा 'ग्रँड ट्रंक रोड' कुणी बांधला ?
- Q.2. Q. 2. Write Short Notes (Any Four) टिपा द्या. (कोणत्याही चार) [20]**
- a. Foreign sources of Sultanate period सुलतानशाहीच्या इतिहासाची परकीय साधने
- b. Theory of kingship according to Muslim scholars मुस्लिम विचारवंतांच्या मते राजपदाची संकल्पना
- c. Qaliphite खिलाफत
- d. Slavery during Medieval period मध्ययुगीन गुलामगिरी
- e. Nature of Vijaynagara state विजयनगर राज्याचे स्वरूप
- f. Temple Economy of Vijaynagara period विजयनगरकालीन मंदिर-अर्थव्यवस्था
- Q.3. 3. Give information on the persian sources of Mughal period. मुघल इतिहासाच्या फारसी साधनांची माहिती द्या. [20]**
- Or किंवा
- Give information on the art and architecture of Vijaynagara Empire. विजयनगर साम्राज्यातील कला आणि स्थापत्य यावर माहिती द्या.**

Q.4. 4. Explain composite culture during Mughal period. मुघलकालीन सांस्कृतिक समन्वय [20]
स्पष्ट करा.

Or किवा

Give information on the trade and commerce during Sultanate period.

सुलतानशाहीतील व्यापार आणि वाणिज्य याबाबत माहिती द्या.

QP Code: 6118QP

Total No. of Pages: 2

Seat No.

MA-I, Sem-I

Summer Examination March - 2023**Subject Name:** Master of Arts (Semester Credit) CBCS_88067 - Aspects of Medieval Indian History(1206-1750)_01.07.2023_10.30 AM To 01.30 PM**Subject Code:** 88067**Day and Date:** - Saturday, 01-07-2023
Time: - 10:30 am to 01:30 pm

History

Total Marks: 80**Instructions.:**

- 1) All questions are compulsory
- 2) Figures to the right indicate full marks

Q.1. Q.1 A. Choose the correct alternative. योग्य पर्याय निवडा. [20]

1.....wrote 'Tarikh-i-Firuzshahi'. a. Afif b. Sharif c. Khusaro d. Barani

-----याने तारीख-इ-फिरुजशाही हा ग्रंथ लिहिला. अ. अफीफ ब. शरीफ क. सुसरो ड. बरनी

2. According to.....state is like a human body. a. Jama b. Farabi c. Gazali d. Khaldun

-----याच्या मते राज्य हे मानवी शरीरासारखे असते. अ. जामा ब. फराबी क. गजाली ड. खालदून

3. The port of Lahari is located at the mouth of river..... a. Ganga, b. Yamuna c. Indus d. Chinab

लहरी बंदर हे -----नदीच्या मुखाशी होते. अ. गंगा ब. यमुना क. सिंधु ड. चिनाब

4.was a famous trading center from which India imported horses during Medieval times. a. Harmuz b. Achin c. Maldives d. Malakka

मध्ययुगामध्ये, भारत,-----या प्रसिद्ध व्यापारी केंद्रातून, घोड्यांची आयात करित असे. अ. हारमुज ब. अचीन क. मालदिव ड. मलाक्का

5. Abduk Razak tells us about.....rule. a. Khilaji b. Tughlaq c. Vijaynagar d. Chalukya

अब्दुल रझाक हा आपल्याला-----राज्याची माहिती देतो. अ. खिलजी ब. तुघलक क. विजयनगर ड. चालुक्य

Q.1 B. Answer in one sentence. एका वाक्यात उत्तरे द्या.

1. Who wrote 'Akbarnama'? 'अकबरनामा' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

2. Which book was written by Bhimsen Saksena? भीमसेन सक्सेना याने कोणता ग्रंथ लिहिला ?

3. On whose coins, zodiac signs were engraved? कोणाच्या नाण्यांवर राशीचक्र कोरलेले असे ?

4. Who constructed Red fort at Agra? आग्रा येथील लाल किल्ला कोणी बांधला ?

5. Who started the coin 'Rupaya'? 'रुपया' हे नाणे कुणी सुरू केले ?

Q.2. Q. 2. Write Short Notes (Any Four) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

a. Foreign sources of Mughal period मुघल इतिहासाची परकीय साधने

b. Theory of kingship according to Muslim scholars मुस्लिम विचारवंतांच्या मते राजपदाची संकल्पना

c. Akbar's theory of Kingship अकबरची राजपदाची संकल्पना

d. Slavery during Medieval period मध्ययुगीन गुलामगिरी

e. Trade during Vijayangara period विजयनगरकालीन व्यापार

f. Temple Economy of Vijaynagara period विजयनगरकालीन मंदिर-अर्थव्यवस्था

- Q.3. **3. Give information on the persian sources of Sultanate period. सुलतानशाहीच्या इतिहासाच्या फारसी साधनांची माहिती द्या. [20]**
Or किंवा
Give information on the trade and commerce during Mughal period. मुघलकालीन व्यापार आणि वाणिज्य याबाबत माहिती द्या.
- Q.4. **4. Explain composite culture during Mughal period. मुघलकालीन सांस्कृतिक समन्वय स्पष्ट करा. [20]**
Or किंवा
Give information on the art and architecture of Vijaynagara Empire. विजयनगर साम्राज्यातील कला आणि स्थापत्य यावर माहिती द्या.

QP Code: 2625QP

Total No. of Pages: 2

Seat No. 2243

January - February (Winter) Examination - 2023

Subject Name: Master of Arts (Semester/Credit)CBCS_88073 Rise of Nationalism in India
(1858-1905)_10.02.2023_10.30 AM To 01.30 PM

Subject Code: 88073

Day and Date: Friday, 10-02-2023

Time: 10:30 am to 01:30 pm

Total Marks: 80

Instructions.:

- 1) All questions are compulsory
- 2) Figures to the right indicate full marks

Q.1. Q.1) A) Choose the correct answers. [20]

1. was the president of the conference of Indian National Congress at Banaras in 1905. हे भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसच्या बनारस येथे १९०५ साली भरलेल्या अधिवेशनाचे अध्यक्ष होते.

- a) Dadabhai Nouroji / दादाभाई नौरोजी b) M.G. Ranade / म. गो. रानडे
c) Mahatma Gandhi / महात्मा गांधी d) Gopal Krishna Gokhale / गोपाल कृष्ण गोखले

2. The political organization 'Bombay Association' was established in बॉम्बे असोसिएशन या राजकीय संघटनेची स्थापना साली झाली.

- a) 1846 b) 1948
c) 1850 d) 1852

3. Indian National Congress' was founded in the year... साली भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसची स्थापना झाली.

- a) 1884 b) 1885
c) 1886 d) 1887

4. The partitions of Bengal took in the year / साली बंगालची फाळणी झाली.

- a) 1904 b) 1905
c) 1906 d) 1907

5. Lala Lajpat Rai was known to be a ... / लाला लजपतराय यांना म्हणून ओळखले जात होते.

- a) Extremist / जहालवादी b) Moderate / मवाळवादी
c) Lion of Punjab / पंजाबचा सिंह d) Revolutionary / क्रांतिकारी

Q.2. Q.2) Write short notes on any four of the following: [20]

1. First Session of the Indian National Congress

भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसचे पहिले अधिवेशन

2. Hindu Revivalism

हिंदू पुनरुत्थानवाद

3. Partition of Bengal

बंगालची फाळणी

4. Lord Ripan

लॉर्ड रिपन

5. Economic Nationalism

आर्थिक राष्ट्रवाद

6. Landholders Association

जमीनदारांची संघटना

Q.3. Q.3) Give details on the controversies relating to the origin of the congress. [20]
(20)

भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसच्या स्थापनेसंदर्भातील वाद-विवादाची सविस्तर चर्चा करा.

OR

Evaluate the work of Extremists in Indian national movement.

भारतीय राष्ट्रीय चळवळीतील जहालवाद्यांच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.

Q.4. Q.4) Explain the work of Moderates from 1885 to 1905. [20]

१८८५ ते १९०५ या काळातील मवाळांचे कार्य स्पष्ट करा.

OR

Discuss in detail the political organizations in the province of Bombay before 1885.

सन १८८५ पूर्वीच्या बॉम्बे प्रांतातील राजकीय संघटनांची सविस्तर चर्चा करा.

Seat
No.

SB-502

Total No. of Pages : 4

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

M.A. (History) (Part I) (Semester-I) (NEP) Examination.

(Revised Syllabus introduced in June 2017)

Subject: Rise of Nationalism in India (1858-1905)

Sub. Code : 88073

- Instruction:**
- 1) All questions are compulsory
 - 2) Attempt multiple choices Questions (MCQ) in the main answer book.
 - 3) Figures to the right indicate full marks

Day and Date : Saturday, 08-07-2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

Q. 1) a) Answer the following questions by choosing the correct options (10)

1. established Sarvajanik Sabha in the Bombay Presidency
 - a) Gopal Hari Deshmukh
 - b) Ganesh Vasudev Joshi
 - c) Lokmany Tilak
 - d) Dadabhai Navroji
2. Romesh Chandra Datta express his view in his book 'Indian Economy'
 - a) Indian Education
 - b) Indian farmer exploitation
 - c) Politics
 - d) Religious reforms
3. Neo-Social group played vital role in development in National emotions said by
 - a) R. C. Mujumdar
 - b) A. R. Desai
 - c) Romesh Chandra Datta
 - d) Dadabhai Navroji
4. Swaraj, Swadeshi, Boycott and were in the program of Chatusutri
 - a) Politics
 - b) Religious reforms
 - c) Attack
 - d) National Education
5. was a leader of an Extremist group
 - a) Arvindo Ghosh
 - b) Dadabhai Navroji
 - c) Rajaram Mohan Roy
 - d) Firojshaha Mehta

b) Write the answer in one sentence

(10)

- a) Who is Called the father of the National Press in India?
- b) Who Said, Western reforms and Ancient cultural are two sides of Indian enlightenment?
- c) Which group believed in the love of justice of the British?
- d) Which book was written by Dadabai Navroji explain the nature of Indian Economic exploitation?
- e) When was the partition of Bengal Cancelled?

Q.2 Write short note on any four

(20)

- a) Indian Nationalist History Writings
- b) Political organizations of early 1885
- e) Indian Newspapers
- d) Allen Hum
- e) Work of Moderate Congress
- f) Partition of Bengal

Q.3. Explain the causes for the rise of Indian nationalism

(20)

OR

Discuss the differences regarding the origin of the National Congress

Q.4. Critically examine the phases of Indian Social reforms movement

(20)

OR

Examine the principles of Extremists

(मराठी रूपांतर)

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) बहुपर्यायी प्रश्नांची उत्तरे मूळ उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.
३) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. १ अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे योग्य पर्याय निवडून द्यावीत. (१०)

१. मुंबई इलाख्यात सार्वजनिक सभेची स्थापना यांनी केली होती.
अ) गोपाळ हरी देशमुख ब) गणेश वासुदेव जोशी
क) लोकमान्य टिळक ड) दादाभाई नवरोजी
२. रोमेशचंद्र दत्ता यांनी भारतीय अर्थव्यवस्था या ग्रंथात मांडणी केली आहे.
अ) भारतीय शिक्षणाची ब) भारतीय शेतकरी शोषणाची
क) राजकारण ड) धर्मसुधारणा
३. यांच्या मते नव-सामाजिक वर्ग यांनी देशभक्ती भावना विकसित करण्यात महत्वाची भूमिका बजावली आहे.
अ) आर. सी. मुजुमदार ब) ए. आर. देसाई
क) रोमेशचंद्र दत्ता ड) दादाभाई नवरोजी
४. चतुःसूत्री कार्यक्रमात स्वराज्य, स्वदेशी, बहिष्कार व याचा समावेश केला होता.
अ) राजकारण ब) धर्मसुधारणा
क) आक्रमण ड) राष्ट्रीय शिक्षण
५. हे जहाल गटाचे पुढारी होते.
अ) अरविंद घोष ब) दादाभाई नवरोजी
क) राजा राममोहन रॉय ड) फिरोजशहा मेहता

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (१०)

- अ. भारतातील राष्ट्रवादी प्रेसचे जनक कोणास म्हटले जाते ?
- ब. पाश्चात्य सुधारणावाद व प्राचीन संस्कृती ही भारतीय प्रबोधनाची दोन अंगे आहेत असे कोणी म्हटले आहे.
- क. इंग्रजांची न्याय प्रियता यावर कोणत्या गटाचा विश्वास होता ?
- ड. भारतीय आर्थिक शोषणाचे स्वरूप स्पष्ट करणारा दादाभाई नवरोजी यांनी कोणता ग्रंथ लिहिला आहे ?
- इ. बंगालची फाळणी केंव्हा रद्द झाली ?

प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा.

(२०)

- अ) भारतीय राष्ट्रवादी इतिहास लेखन
- ब) १८८५ च्या पूर्वीच्या राजकीय संघटना
- क) भारतीय वृत्तपत्रे
- ड) अॅनल ह्युम
- इ) मवाळ काँग्रेस कार्य
- फ) बंगालची फाळणी

प्र. ३) भारतीय राष्ट्रवादाच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.

(२०)

किंवा

राष्ट्रीय काँग्रेसच्या उगमस्थानाबाबत असलेल्या मतभेदाची चर्चा करा.

प्र. ४) भारतीय सामाजिक सुधारणा चळवळीचे टप्पे सांगून टीकात्मक परीक्षण करा.

(२०)

किंवा

जहाल मतवादाच्या तत्वांचे परीक्षण करा.

SEM - II

Please Note: This set has been prepared based on the papers received to us from the Examination Cell. It may have missing papers on non-availability of the same.

SC - 48

[10]

B) Answer in one sentence each.

- i) When was the 'Age of consent' act enacted?
- ii) Who started the SNDP institution in Kerala?
- iii) Who was the editor of the newspaper 'Sudharak'?
- iv) Who were the Ezhava people?
- v) Where was Prarthana Samaj established?

Q2) Write short notes any four :

[20]

- a) Social reforms of other religions
- b) Young Bengal Movement
- c) Raja Ram Mohan Roy
- d) Mahatma Phule
- e) Swami Narayan Gum
- f) Social reform among the Parsis

Q3) Discuss the nature of the Indian society at the beginning of the 19th century. [20]

OR

Examine the salient features of the social reform movement in Bengal.

Q4) Explain the contribution of Paramhansa Sabha.

[20]

OR

Evaluate the contribution of the Arya Samaj in promoting social reform in India.

SC - 48

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडा.

[10]

i) अस्पृश्यांसाठी प्राथमिक शाळा काढणारे हे पहिले भारतीय होते.

- अ) ज्योतीराव फुले ब) एल्फिन्स्टन
क) बाळशास्त्री जांभेकर ड) राजा राममोहन रॉय

ii) 'शुद्धी चळवळी'ला ने प्रोत्साहन दिले.

- अ) ब्राह्मो समाज ब) आर्य समाज
क) सत्यशोधक समाज ड) पारसी समाज

iii) यांनी 'धर्म विवेचन' हे पुस्तक लिहिले.

- अ) दादोबा पांडुरंग ब) लोकहितवादी
क) बाळशास्त्री जांभेकर ड) न्यायमूर्ती रानडे

iv) भारतामध्ये कायद्याचे संहितीकरण ने केले.

- अ) हेस्टिंग्स ब) एल्फिन्स्टन
क) मेकॉले ड) रिपन

v) ने अलिगढला महाविद्यालय स्थापन केले.

- अ) लाला हंसराज ब) सैय्यद अहमद खान
क) शिबली नोमानी ड) मौलाना आझाद

ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

[10]

- i) संमती वयाचे विधेयक कधी अस्तित्वात आले?
ii) केरळमध्ये एस. एन. डी. पी. संस्था कोणी सुरू केली?
iii) सुधारक ह्या वर्तमानपत्राचे संपादक कोण होते?
iv) इझवा लोक कोण होते?
v) प्रार्थना समाजाची स्थापना कोठे झाली होती?

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा.

[20]

- अ) इतर धर्मियांचे समाज सुधारणेचे कार्य
- ब) यंग बंगाल चळवळ
- क) राजा राम मोहन रॉय
- ड) महात्मा फुले
- इ) स्वामी नारायण गुरू
- फ) पारशी धर्मियांतील सामाजिक सुधारणा.

प्र.3) 19 व्या शतकाच्या आरंभीच्या काळातील भारतीय समाजाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

[20]

किंवा

बंगालमधील समाज सुधारणा चळवळीच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे परिक्षण करा.

प्र.4) अ) परमहंस सभेचे योगदान स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

ब) भारतातील समाज सुधारणेला आर्य समाजाने दिलेल्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

SB - 451

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part - I) (Semester - II) (NEP) Examination,

March - 2023

HISTORY

Social Reform Movement in 19th Century India

Sub. Code : 88504

Day and Date : Monday, 10 - 07 - 2023

Total Marks : 80

Time : 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Answer the following questions by choosing the correct answer. [10]

- i) In a varna system _____ this varna is considered superior.
 - a) Brahmin
 - b) Shudra
 - c) Vaishya
 - d) Kshatriya
- ii) 'Atmiya Sabha' was founded by _____.
 - a) Devendranath Tagore
 - b) Raja Ram Mohan Roy
 - c) Keshav Chandra Sen
 - d) Annie Besant
- iii) On behalf of 'Prarthana Samaj', Anath Balikashram (an orphanage for girls) was established at
 - a) Kolhapur
 - b) Solapur
 - c) Pune
 - d) Pandharpur
- iv) _____ gave importance to the purification movement in his work.
 - a) Arya Samaj
 - b) Prarthana Samaj
 - c) Paramhans Sabha
 - d) Satyashodhak Samaj
- v) The college 'Anglo-Muhammadan Oriental College, Aligarh' was founded by _____.
 - a) Sir Sayyid Ahmed Khan
 - b) Maulana Azad
 - c) Gaffar Ali
 - d) Khan Abdul Gaffar Khan

P.T.O

B) Answer in one Sentence each.

[10]

- i) Who gave the title '*Raja*' to Raja Ram Mohan Roy?
- ii) Who started the 'Young Bengal Movement'?
- iii) Who wrote the book '*Gulamgiri*'?
- iv) Who preached to analyze Vedic mantras on the basis of logic and then imbibe them?
- v) Who started the '*Aruvippuram Movement*'?

Q2) Write notes on any four of the following.

[20]

- a) 19th Century Indian Society
- b) Henry Derozio
- c) Pt. Ishwar Chandra Vidyasagar
- d) *Satyashodhak Samaj*
- e) Shri Narayan Guru
- f) *Prathana Samaj*

Q3) Write a detailed answer to the following question.

[20]

Discuss the characteristics of social reform movements in India.

OR

Consider the work of Raja Ram Mohan Roy as the creator of modern India.

Q4) Write a detailed answer to the following question.

[20]

Highlight the difference between Parsi society from Indian society in line with the social reform movement.

OR

Explain the work of Sir Syed Ahmed Khan and discuss the limitations of the Aligarh Movement.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडा.

[10]

- i) वर्ण व्यवस्थेत हा वर्ण सर्वश्रेष्ठ मानला जातो.
अ) ब्राह्मण ब) शूद्र
क) वैश्य ड) क्षत्रिय
- ii) आत्मीय सभेची स्थापना यांनी केली.
अ) देवेंद्रनाथ टागोर ब) राजा राममोहन रॉय
क) केशवचंद्र सेन. ड) अंनी बेझंट
- iii) प्रार्थना समाजाच्या वतीने येथे अनाथ बालिकाश्रमाची स्थापना करण्यात आली.
अ) कोल्हापूर ब) सोलापूर
क) पुणे ड) पंढरपूर
- iv) यांनी शुद्धिकरण चळवळीला आपल्या कार्यात महत्त्वाचे स्थान दिले.
अ) आर्य समाज ब) प्रार्थना समाज
क) परमहंस सभा ड) सत्यशोधक समाज
- v) अँग्लो-मोहमडन ओरिएंटल कॉलेज अलिगढ या कॉलेजची स्थापना यांनी केली.
अ) सर सय्यद अहमद खाँ. ब) मौलाना आझाद
क) गफार अली ड) खान अब्दूल गफार खाँ

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

[10]

- i) राजा राम मोहन रॉय यांना 'राजा' ही पदवी कोणी दिली ?
ii) यंग बंगाल चळवळ कोणी सुरु केली ?
iii) गुलामगिरी हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
iv) वेद मंत्रांना तर्काच्या आधारावर पारखून घ्या नंतर आत्मसात करा असा उपदेश कोणी केला ?
v) अरविपुरम ही चळवळ कोणी सुरु केली ?

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही चार वर टिपा लिहा :

[20]

- अ) 19 व्या शतकातील भारतीय समाज
- ब) हेन्री डिरोझिओ
- क) पंडित ईश्वरचंद्र विद्यासागर
- ड) सत्यशोधक समाज
- इ) श्री नारायण गुरु
- फ) प्रार्थना समाज

प्र.3) खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

[20]

भारतातील समाज सुधारणेच्या चळवळीच्या वैशिष्ट्याची चर्चा करा.

किंवा

आधुनिक भारताचे निर्माते या अर्थाने राजा राम मोहन रॉय यांच्या कार्याचा आढावा घ्या.

प्र.4) खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

[20]

समाज सुधारणा चळवळीच्या अनुषंगाने भारतीय समाजापेक्षा पारशी समाजाचे वेगळेपण आधोरेखित करा.

किंवा

सर सय्यद अहमद खान यांचे कार्य स्पष्ट करून अलीगढ चळवळीच्या मर्यादेची चर्चा करा.

ॐॐॐ

SB - 140

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part - I) (Semester - II) (CBCS) (New) Examination, March - 2023

HISTORY

E-209 : Social Reform Movements in 19th Century India

Sub. Code : 70049

Day and Date : Monday, 10 - 7 - 2023

Total Marks : 80

Time : 2.30 p.m. to 5.30 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) a) Answer the following questions by choosing the correct option : [10]

- i) _____ wrote the book 'Satyarth Prakash'.
 - a) Vivekanand
 - b) Dayanand Saraswati
 - c) Lokmanya Tilak
 - d) Debendranath Sen
- ii) Atmiya Sabha was established in _____.
 - a) 1875
 - b) 1825
 - c) 1815
 - d) 1816
- iii) _____ wrote the book 'Gulamgiri'.
 - a) Phule
 - b) Ranade
 - c) Tilak
 - d) Agarkar
- iv) The Manav Dharma Sabha was established in _____.
 - a) Bombay
 - b) Pune
 - c) Calcutta
 - d) Surat
- v) The untouchable caste 'Ezhava' was found in _____.
 - a) Madhya Pradesh
 - b) Andhra Pradesh
 - c) Tamil Nadu
 - d) Kerala

P.T.O.

b) Answer in one sentence each :

- i) Who conferred title as 'Raja' to Ram Mohan Roy?
- ii) Who started the newspaper Sudharak?
- iii) Who established Paramhansa Sabha?
- iv) Who started 'Young Bengal' Movement?
- v) Who started the newspaper Rast Goftar?

Q2) Write short notes on any four :

- a) Limitations of the social reform movement.
- b) Pandit Ishwarchandra Vidyasagar.
- c) Paramhansa Sabha.
- d) Aligarh Movement.
- e) Christian Missionaries.
- f) Dayanand Saraswati.

[20]

Q3) Examine the salient features of the social reform movement in India. [20]

OR

Evaluate the contribution of Raja Ram Mohan Roy to social reform.

Q4) Discuss the contribution of Mahatma Phule. [20]

OR

Examine the contribution of Swami Narayan Guru to the removal of untouchability.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडा.

[10]

- i) यांनी 'सत्यार्थ प्रकाश' हे पुस्तक लिहिले.
अ) विवेकानंद ब) दयानंद सरस्वती
क) लोकमान्य टिळक ड) देवेंद्रनाथ टागोर
- ii) आत्मीय सभेची स्थापना साली झाली.
अ) 1875 ब) 1825
क) 1815 ड) 1816
- iii) गुलामगिरी हा ग्रंथ यांनी लिहिला.
अ) फुले ब) रानडे
क) टिळक ड) आगरकर
- iv) मानव धर्म सभेची स्थापना येथे झाली.
अ) मुंबई ब) पुणे
क) कलकत्ता ड) सुरत
- v) इइवा ही अस्पृश्यांची जात येथे आढळते.
अ) मध्य प्रदेश ब) आंध्र प्रदेश
क) तामिळनाडु ड) केरळ

ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

[10]

- i) राजा राम मोहन रॉय यांना राजा ही पदवी कोणी दिली?
ii) सुधारक हे वृत्तपत्र कोणी सुरू केले?
iii) परमहंस सभेची स्थापना कोणी केली?
iv) 'यंग बंगाल' चळवळ कोणी सुरू केली?
v) रास्त गोफ्तर हे वृत्तपत्र कोणी सुरू केले?

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) सामाजिक सुधारणा चळवळीच्या मर्यादा
- ब) पंडित ईश्वरचंद्र विद्यासागर
- क) परमहंस सभा
- ड) अलीगढ चळवळ
- इ) ख्रिस्ती मिशनरी
- फ) दयानंद सरस्वती

प्र.3) भारतातील समाज सुधारणा चळवळीच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे परिक्षण करा.

[20]

किंवा

राजा राम मोहन रॉय यांच्या सामाजिक सुधारणांच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

प्र.4) महात्मा फुले यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

[20]

किंवा

अस्पृश्यता निवारणासाठी स्वामी नारायण गुरू यांनी केलेल्या योगदानाचे परिक्षण करा.

SC - 23

Total No. of Pages : 4

Seat
No.

MLA. (Part - I) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination, February - 2023

HISTORY

C-201: Institutions Under The Marathas

Sub. Code: 70041

Day and Date : Friday, 03 - 02 - 2023

Total Marks : 80

Time : 02.30 p.m. to 5.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Answer the following questions by Choosing correct option. [10]

- i) _____ Wrote Adnyapatra
 - a) Moropant
 - b) Pantpratinidhi
 - c) Ramchandrapant
 - d) M.R.Chitanis
- ii) The Southern province of the administration included the territory of _____.
 - a) Subha
 - b) Mahal
 - c) Northern province
 - d) Konkan region
- iii) Plough was the symbol of _____.
 - a) Patil
 - b) Deshpande
 - c) Chougule
 - d) Subhedar
- iv) The mahanubhav sect originated in _____ country.
 - a) 11
 - b) 12
 - c) 13
 - d) 14
- v) Vitthal of Pandharpur is the deity of the _____ sect.
 - a) Samarth
 - b) Datta
 - c) Varkari
 - d) Nath

P.T.O.

SC - 23
[10]

B) Answer in one sentence each.

- i) What war strategy did Shivaji Maharaja adopt to establish Hindavi Swarajya?
- ii) Who started Ashta Pradhan Mandal?
- iii) Who wrote the book 'History of Marathas'?
- iv) When was the tonsure done for women in the Maratha period?
- v) Which is the most important book in Datta sect?

Q2) Write short notes on any four of the following.

[20]

- a) Objectives of Swarajya
- b) Rights of Peshwas
- c) Village Panchayat
- d) Vetbigar
- e) Mahanubhav sect
- f) Consequence of Islamic rule

Q3) Answer the following question in detail.

[20]

Explain the origins & growth of Maratha Mandal.

OR

Write detailed information about Gotsabha.

Q4) Answer the following questions in detail.

[20]

Explain the characteristics of caste during Maratha Mandal.

OR

Give information about the development of Maharashtra Dharma.

SC - 23
[20]

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा.

- अ) स्वराज्याची उद्दिष्टे
- ब) पेशव्याचे अधिकार
- क) ग्रामपंचायत
- ड) वेठबिगार
- इ) महानुभाव पंथ
- फ) इस्लामी सत्तेचे परिणाम

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

मराठा मंडळाची निर्मिती व विकास स्पष्ट करा.

किंवा

गोतसभेबद्दल सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

मराठा काळातील जातींची वैशिष्ट्ये विषद करा.

किंवा

महाराष्ट्र धर्माच्या विकासाबद्दल माहिती सांगा.

ॐॐॐ

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part - I) (Semester - II) (CBCS) Examination, March - 2023

HISTORY

C - 201 : Institution Under the Marathas

Sub. Code : 70041

Day and Date : Friday, 30 - 06 - 2023

Total Marks : 80

Time : 2.30 p.m. to 5.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Answer the following questions by choosing correct option: [10]

- i) Protection of the kingdom was first responsibility of _____.
 - a) Minister
 - b) King
 - c) Solider
 - d) Kshatriya
- ii) Chatrapati Shivaji Maharaj appointed _____ as peshva.
 - a) Sachiv
 - b) Moro Trimbak Pingale
 - c) Deshpande
 - d) Chougule
- iii) _____ wrote the book 'Gavgada'.
 - a) Shete
 - b) T.N. Atre
 - c) Ground Duff
 - d) Rajwade
- iv) _____ number is important in Nath Sampradaya.
 - a) 7
 - b) 8
 - c) 9
 - d) 10
- v) The information about Maharashtra dharm is first formed in the book _____.
 - a) Gurucharitra
 - b) Bakhar
 - c) Dasbodh
 - d) Dnyaneshwari

P.T.O.

B) Answer in one sentence each :

- i) Who was the father of Hindavi Swarajya?
- ii) When did the power of Maratha come to an end?
- iii) Whose trademark was the 'scales'?
- iv) Which women was goint to sati?
- v) Which is the book of Samarth Sampraday?

Q2) Write short notes on any four of the following :

[20]

- a) Establishment of Hindavi Swarajya.
- b) Maratha confederacy.
- c) Gotsabha.
- d) Relationship between slaves and master.
- e) Shakta Sampraday.
- f) Maharashtra Dharma.

Q3) Answer the following question in detail:

[20]

Explain the objectives of the Swarajya established by Chhatrapati.

OR

Review the work of the minister in the Ashta Pradhan Mandals.

Q4) Answer the following questions in detail:

[20]

Write information about caste system during Maratha period.

OR

Write information about Mahanubhav cult.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा.

- अ) हिंदवी स्वराज्याची स्थापना
- ब) मराठा मंडळ
- क) गोतसभा
- ड) गुलाम व मालक संबंध
- इ) शाक्त संप्रदाय
- फ) महाराष्ट्र धर्म

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

छत्रपती शिवरायांनी स्थापन केलेल्या स्वराज्याची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

किंवा

अष्टप्रधान मंडळातील मंत्र्यांची कार्याचा आढावा घ्या.

प्र.4) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

मराठा काळातील जातीव्यवस्थेबद्दल माहिती लिहा.

किंवा

महानुभाव पंथाबद्दल माहिती लिहा.

Seat
No.**M.A. (Part - I) (Semester -II) Examination, March - 2023****HISTORY****Institutions Under the Marathas****Sub. Code : 88496/70041****Day and Date : Friday, 30 - 06 - 2023****Total Marks : 80****Time : 02.30 p.m. to 05.30 p.m.**

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Answer the following questions by choosing the correct option. [10]

- i) _____ was the head of military during Marathas.
 - a) Amatya
 - b) Senapati
 - c) Mantri
 - d) Sumant
- ii) Chatrapati Shivaji Maharaj appointed _____ as Peshwa.
 - a) Moro Triunbak Pingle
 - b) Sachiv
 - c) Deshpande
 - d) Chougule
- iii) _____ kept the details of revenue of the Paragana.
 - a) Deshpande
 - b) Kulkarni
 - c) Patil
 - d) Mahajan
- iv) The tailors were _____ clothes.
 - a) Weaving clothes
 - b) Sewing clothes
 - c) Selling clothes
 - d) None of these
- v) The female slave is called as _____.
 - a) Daughter
 - b) Mother
 - c) Poraga
 - d) Batik

B) Answer in one sentence each.**[10]**

- i) Who was the father of Hindavi Swaraj?
- ii) Who was the Mahals revenue officer?
- iii) Who wrote the book 'History of Maratha'?
- iv) Who is the first person of Mahanubhav sect?
- v) Which is the most important book in Datta sect?

P.T.O.

Q2) Write short note on any four of the following. [20]

- Swarajya
- Sete and Mahajan
- Gotsabha
- Vetbegari
- Datta Sampradya.
- Consequence of Islam Rule.

Q3) Explain the origin and growth of Maratha confederacy. [20]

OR

Explain the structure of village administration system.

Q4) Discuss caste system during Maratha period. [20]

OR

Give information about the Maharashtra Dharma.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे इष्ट ठरेल.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडा. [10]

- मराठा काळात..... हा लष्कर प्रमुख होता.

अ) अमात्य	ब) सेनापती
क) मंत्री	ड) सुमंत
- छ. शिवाजी महाराजांनीयांची पेशावेपदी नियुक्ती केली.

अ) मोरो त्र्यंबक पिंगळे	ब) सचिव
क) देशपांडे	ड) चौगुला
- परगण्यामधील शेतसाराचा तपशील ठेवत असे.

अ) देशपांडे	ब) कुलकर्णी
क) पाटील	ड) महाजन

SC - 24

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part - I) (Semester - II) (New) (CBCS)

Examination, February - 2023

HISTORY

C-202 : National Movement in India (1905 - 1947)

Sub. Code: 70042

Day and Date : Saturday, 04 - 02 - 2023

Total Marks : 80

Time : 2.30 p.m. to 5.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Answer the following questions by choosing the correct option. [10]

- i) _____ became the epitome of the 'Cambridge School' of modern Indian historiography.
 - a) Anil seal
 - b) Gramchi
 - c) Robinson
 - d) Eric Stokes
- ii) _____ relinquished the title of 'Kaiser-e-Hind'.
 - a) Mahatma Gandhi
 - b) Subhash Chandra Bose
 - c) Pandit Nehru
 - d) Sardar Patel
- iii) _____ is known as 'Sarhadd Gandhi'.
 - a) Maulana Azad
 - b) Khan Abdul Gaffar Khan
 - c) Lokmanya Tilak
 - d) Muzaffar Ahmed
- iv) The author of the book 'The English Utilitarians and India' was _____.
 - a) Eric Stokes
 - b) Anil Seal
 - c) Gallagher
 - d) Christopher
- v) _____ Historian belongs to Cambridge School.
 - a) Bipin Chandra
 - b) Anil Seal
 - c) Sumit Sarkar
 - d) R.C. Dutt

P.T.O.

SC - 24
[10]

B) Answer in one sentence each.

- i) Who is known as the pioneer of subaltern writing in Indian historiography?
- ii) What was the purpose of the 'Vang-Bhang' Movement?
- iii) In which session did the two groups of Congress come together?
- iv) Who sacrificed his life in front of a motor full of foreign cloth?
- v) Who killed Curzon Wylie?

Q2) Write short note on any four of the following:

[20]

- a) Nationalist
- b) Civil Disobedience Movement
- c) Surat Session (1907)
- d) Gadar Party
- e) Chitgav Conspiracy
- f) Pabna Uprising

Q3) Answer following question in detail.

[20]

- a) Explain the approach of Nationalist historians towards Indian nationalism.

OR

- b) Explain the nature of Home Rule Movement.

Q4) Answer following questions in detail.

[20]

- a) Discuss the salient features of the revolutionary movement in Bengal.

OR

- b) Discuss the Kisan Sabha Movement.

SC - 24
[20]

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा.

- अ) राष्ट्रवादी
- ब) सविनय कायदेभंग चळवळ
- क) सुरत अधिवेशन (1907)
- ड) गदर पार्टी
- इ) चितगाव कट
- फ) पबना उठाव

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

भारतीय राष्ट्रवादासंबंधी राष्ट्रवादी गटाच्या इतिहासकारांचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

किंवा

होमरूल चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

बंगालमधील क्रांतिकारी चळवळीच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

किंवा

किसान सभा चळवळीची सविस्तर चर्चा करा.

ॐॐॐ

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, March - 2023

HISTORY

National Movement in India (1905-1947) (CBCS)

Sub. Code : 88497

Day and Date : Saturday, 01 - 07 - 2023

Total Marks : 80

Time : 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Attempt all Multiple Choice Questions in the main answer book.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Answer the following questions by choosing correct option. [10]

- i) _____ is known as the promoter of subaltern historiography.
 - a) Dr. Bipinchandra
 - b) R. C. Mujumdar
 - c) Ranjit Guha
 - d) Sir Jadunath Sarkar
- ii) _____ introduced the concept of 'subaltern'.
 - a) Antonio Gramsci
 - b) Ranjit Guha
 - c) James Mill
 - d) Karl Marx
- iii) _____ was the author of the book 'The English Utilitarians and India'.
 - a) Eric Stokes
 - b) Anil Seal
 - c) Gallagher
 - d) Christopher
- iv) The newspaper 'Yugantar' was publishing from _____ province.
 - a) Punjab
 - b) Bengal
 - c) Madras
 - d) Maharashtra
- v) The partition of Bengal took place on _____.
 - a) 16 October 1905
 - b) 17 October 1905
 - c) 18 October 1905
 - d) 19 October 1905

P.T.O

- B) Write answer in one sentence. [10]
- i) During whose time, Indian Universities Act 1904 was passed?
 - ii) Who said that, "Because he had the same popularity as Gandhi, he was called Lokmanya"?
 - iii) Who is the author of the book 'Un to this Last'?
 - iv) Who created the declaration of 'Quit India'?
 - v) Who said, "In 20th century you have to choose between atom bomb or Gandhiji of course if you don't want destruction then Gandhiji will be the best." ?

Q2) Write short note on any four. [20]

- a) Bengal Revolutionary movement
- b) Home rule Movement
- c) Salt Satyagraha
- d) Nationalist Approach
- e) Swadeshi Movement
- f) Communist Party of India

Q3) Write a detailed answer to the following question. [20]

Explain the approach of the Subaltern historians towards Indian nationalism

OR

Discuss Lokmanya Tilak and his work

Q4) Write a detailed answer to the following question. [20]

Explain the contribution of Mahatma Gandhi in freedom struggle.

OR

Explain the reasons for the rise of revolutionary Movement.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे योग्य पर्याय निवडून लिहावीत. [10]

- i) वंचितांचा इतिहास (सबाल्टर्न) इतिहासलेखनाचे प्रवर्तक म्हणून यांना ओळखले जाते.
अ) डॉ. बिपिनचंद्र ब) आर. सी. मुजुमदार
क) रणजीत गुहा ड) सर जदुनाथ सरकार
- ii) सबाल्टर्न ही संकल्पना यांनी मांडली.
अ) अन्तोनिओ ग्रामची ब) रणजीत गुहा
क) जेम्स मिल ड) कार्ल मार्क्स
- iii) 'दि इंग्लिश युटिलिटेरियन्स अँड इंडिया' या ग्रंथाचे लेखक हे होते.
अ) एरिक स्टोक्स ब) अनिल सील
क) गलाघर ड) क्रिस्टोपर
- iv) 'युगांतर' हे वृत्तपत्र प्रांतामधून निघत होते.
अ) पंजाब ब) बंगाल
क) मद्रास ड) महाराष्ट्र
- v) रोजी बंगालची फाळणी अमलात आली.
अ) 16 ऑक्टोबर, 1905 ब) 17 ऑक्टोबर, 1905
क) 18 ऑक्टोबर, 1905 ड) 19 ऑक्टोबर, 1905

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [10]

- i) 1904 चा भारतीय विद्यापीठ कायदा कोणाच्या काळात मंजूर झाला ?
ii) गांधी एवढीच लोकप्रियता त्यांना होती म्हणूनच त्यांना 'लोकमान्य' म्हटले जाते, असे गौरवदार कोणी काढले ?
iii) 'अन टू धिस लास्ट' या ग्रंथाचा लेखक कोण आहे ?
iv) 'चलेजाव' ही घोषणा कोणी तयार केली ?
v) "विसाव्या शतकात तुम्हाला अणुबॉम्ब किंवा गांधीजी यापैकी एकाची निवड करावी लागेल. अर्थातच विध्वंस नको असेल तर गांधीजीच सर्वांना श्रेयस्कर ठरतील." असे कोण म्हटले ?

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा :

[20]

- अ) बंगालमधील क्रांतिकारी चळवळी
- ब) होमरूल चळवळ
- क) मिठाचा सत्याग्रह
- ड) राष्ट्रवादी दृष्टीकोन
- इ) स्वदेशी चळवळ
- फ) भारतीय कम्युनिस्ट पक्ष

प्र.3) खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

[20]

भारतीय राष्ट्रवादासंबंधी सबाल्टर्न गटाच्या इतिहासकारांचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

किंवा

लोकमान्य टिळक व त्यांचे कार्य याची चर्चा करा.

प्र.4) खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

[20]

स्वातंत्र्य लढ्यातील महात्मा गांधीचे योगदान स्पष्ट करा.

किंवा

क्रांतिकारी चळवळीच्या उदयाची कारणे सांगा.

ॐॐॐ

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part - I) (Semester - II) (CBCS) (New) Examination, March - 2023

HISTORY

C-202 : National Movement in India (1905-1947)

Sub. Code : 70042

Day and Date : Saturday, 1 - 7 - 2023

Total Marks : 80

Time : 2.30 p.m. to 5.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Answer the following questions by choosing the correct option : [10]

- i) The 'Indian Opinion' newspaper started _____.
 - a) Mahatma Gandhi
 - b) Karl Marx
 - c) Dadabhai Naoroji
 - d) Manvendra Roy
- ii) Lokmanya Tilak was imprisoned for six years in _____.
 - a) Mandalay
 - b) Yerawada
 - c) Andaman
 - d) Mumbai
- iii) The book 'Gandhi - A Prisoner of Hope' was wrote by _____.
 - a) Tomlinson
 - b) Francis Robinson
 - c) Baker
 - d) Judith Brown
- iv) The leader of the Chittagong group was _____.
 - a) Khudiram Bose
 - b) Prafullakumar Chaki
 - c) Bhupendra Dutt
 - d) Suryasen
- v) The Indian National Congress split in _____.
 - a) 1892
 - b) 1907
 - c) 1909
 - d) 1919

P.T.O.

B) Answer in one sentences each :

- i) Cambridge Ideology originated from which ideology?
- ii) When was Indian National Congress established?
- iii) Who started the newspaper 'Amrit Bazar Patrika'?
- iv) Who was the first revolutionary in Maharashtra?
- v) Who called Lokmanya Tilak the 'Father of Indian Unrest'?

Q2) Write short notes on any four of the following :

[20]

- a) Subaltern.
- b) Partition of Bengal.
- c) Hindswaraj.
- d) Revolutionary Movement in Maharashtra.
- e) Contribution of Extremist leaders.
- f) Gandhi-Irwin Pact.

Q3) Answer following question in detail:

[20]

Explain the concept of Nationalism.

OR

Discuss the Swadeshi Movement.

Q4) Answer following question in detail:

[20]

Explain the programme of the Civil Disobedience Movement.

OR

Discuss the salient features of the revolutionary movement in Punjab.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे योग्य पर्याय निवडून द्या.

[10]

- i) 'इंडियन ओपिनियन' हे वृत्तपत्र सुरू केले.
अ) महात्मा गांधी ब) कार्ल मार्क्स
क) दादाभाई नौरोजी ड) मानवेंद्र रॉय
- ii) लो. टिळकांना सहा वर्षे तुरुंगात ठेवले होते.
अ) मंडाले ब) येरवडा
क) अंदमान ड) मुंबई
- iii) 'गांधी-ए प्रिझनर ऑफ होप' हे पुस्तक यांनी लिहिले.
अ) टोमलीन्सन ब) फ्रान्सिस रॉबिन्सन
क) बेकर ड) ज्युडिथ ब्राऊन
- iv) हे चितगाव गटाचे नेते होते.
अ) खुदीराम बोस ब) प्रफुल्लकुमार चाकी
क) भूपेंद्र दत्त ड) सूर्यसेन
- v) भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसमध्ये साली दुफळी पडली.
अ) 1892 ब) 1907
क) 1909 ड) 1919

ब) एका वाक्यात उत्तरे द्या.

[10]

- i) केंब्रीज विचारप्रणालीचा उदय कोणत्या विचारधारेतून झाला आहे?
ii) राष्ट्रीय सभेची स्थापना कधी झाली?
iii) अमृत बझार पत्रिका हे वृत्तपत्र कोणी सुरू केले?
iv) महाराष्ट्रातील आद्यक्रांतीकारक कोण होते?
v) लोकमान्य टिळक यांना भारतीय असंतोषाचे जनक असे कोणी म्हटले?

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा.

- अ) सबल्टर्न
- ब) बंगालची फाळणी
- क) हिंद स्वराज
- ड) महाराष्ट्रातील क्रांतिकारी चळवळ
- इ) जहाल नेत्यांचे योगदान
- फ) गांधी - आर्यवर्धन करार

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

राष्ट्रवादाची संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

'स्वदेशी चळवळीची' सविस्तर चर्चा करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

सविनय कायदेभंग चळवळीचा कार्यक्रम स्पष्ट करा.

किंवा

पंजाबमधील क्रांतिकारी चळवळीच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

SB - 141

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part - I) (Semester - II) (CBCS) (New) Examination, March - 2023

HISTORY

O - 210 : Maharashtra Today (1960 - 2000)

Sub. Code : 70050

Day and Date : Tuesday, 11 - 07 - 2023

Total Marks : 80

Time : 2.30 p.m. to 5.30 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in blanks by choosing correct alternative given below : [10]

- i) In 1960-61 there were _____ universities in Maharashtra.
 - a) Five
 - b) Six
 - c) Seven
 - d) Eight
- ii) The 'Dar commission' was appointed in _____.
 - a) 1930
 - b) 1947
 - c) 1940
 - d) 1950
- iii) 'Swabhimani Shetakari Sanghatana' was established by _____.
 - a) Jalindar Patil
 - b) Bhagwan Kate
 - c) Shard Joshi
 - d) Raju Shetti
- iv) Bhagirath Manjhi was famous as _____.
 - a) Dadaji
 - b) Nanaji
 - c) Babaji
 - d) Lalaji
- v) Factory Act was started in _____.
 - a) 1890
 - b) 1891
 - c) 1892
 - d) 1893

P.T.O.

B) Answer in one sentence each :

- i) Which city in Maharashtra is known as the tourism capital?
- ii) In which year was the Rammurti commission appointed?
- iii) In which year was Mumbai University established?
- iv) Who announced the Fazal Ali commission?
- v) Who founded the Independent labour party?

Q2) Write short notes on any four of the following :

[20]

- a) Akola treaty.
- b) Industrial policy of 1996.
- c) Wood's Dispatch.
- d) Swabhimani Shetkari Sanghatana.
- e) The Factory Act of 1892.
- f) Honya Kegley.

Q3) Explain the contribution of women in the Sanyukta Maharashtra movement. [20]

OR

Give information on Industrial development in Maharashtra.

Q4) Explain secondary education in Maharashtra.

[20]

OR

Give information about the post-independence tribal movement.

प्र.2) खालील कोणत्याही चारावर टिपा लिहा.

- अ) अकोला करार
- ब) 1996 चे औद्योगिक धोरण
- क) वूडचा खलिता
- ड) स्वाभिमानी शेतकरी संघटना
- इ) 1892 चा फॅक्टरी ॲक्ट
- फ) होन्या केगले

प्र.3) संयुक्त महाराष्ट्र आंदोलनातील स्त्रियांचे योगदान सांगा.

[20]

किंवा

महाराष्ट्रातील औद्योगिक विकासाची माहिती द्या.

प्र.4) महाराष्ट्रातील माध्यमिक शिक्षण स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

स्वातंत्र्योत्तर आदिवासी चळवळ सांगा.

B) Answer in one Sentence Each (10)

1. When Fazal Ali commission was appointed?
2. Which is the establishment year of Industrial development.
3. In which year Zilla Parishad was established?
4. Where is Independent Technical University located?
5. On which river Sardar Sarover project is undertaken.

Q2. Write Short Note any four (20)

1. Samyukta Maharashtra Parishad 1946
2. Irrigation in Maharashtra
3. Secondary education
4. Peasant movement
5. Maharashtra Industrial Development Corporation
6. Dalit movement

Q. 3 Give information about Linguistic reorganization of state. (20)

Or

Discuss major crops in agriculture of Maharashtra.

Q4. Explain the stages in the development of secondary education. (20)

Or

Give information about tribal movement in Maharashtra.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत. २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. १) अ) खालील दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. १०

१) महाराष्ट्राची उपराजधानी येथे आहे.

(अ) नागपूर

(ब) नाशिक

(क) सांगली

(ड) पुणे

२. महाराष्ट्र राज्य वित्त महामंडळाची सुरुवात पासून झाली.

(अ) १ एप्रिल १९६२

(ब) २ ऑक्टोबर १९६२

(क) १५ ऑगस्ट १९६३

(ड) २६ जानेवारी १९६३

३. शिक्षणाच्या प्रगतीसाठी १९६४ साली आयोग स्थापन करण्यात आला.

(अ) कोठारी

(ब) मुदलीयार

(क) राधाकृष्णन

(ड) नाईक

४. दलित पॅंथर या संघटनेची स्थापना यांनी केली.

(अ) शिवराम कांबळे

(ब) किसन बनसोडे

(क) नामदेवराव साळ

(ड) रामदास आठवले

५. काळाराम मंदिर जिल्ह्यात आहे ?

(अ) नाशिक

(ब) पुणे

(क) सातारा

(ड) धुळे

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

१०

१. फाजल अली आयोग केव्हा नेमला.

२. औद्योगिक विकास मंडळाची स्थापना कोणत्या साली झाली.

३. कोणत्या साली जिल्हा परिषदेची स्थापना झाली ?

४. स्वतंत्र तांत्रिक विद्यापीठ कोठे आहे ?

५. सरदार सरोवर प्रकल्प कोणत्या नदीवर आहे ?

प्रश्न २. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा

२०

१. संयुक्त महाराष्ट्र परिषद १९४६.
२. महाराष्ट्रातील जलसिंचन
३. माध्यमिक शिक्षण
४. शेतकरी चळवळ
५. महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ
६. दलित चळवळ

प्रश्न ३) भाषावार प्रांतरचनेविषयी माहिती द्या.

२०

किंवा

महाराष्ट्रातील शेतीतील प्रमुख पिकांची चर्चा करा.

प्रश्न ४) माध्यमिक शिक्षणाच्या विकासातील टप्पे स्पष्ट करा.

२०

किंवा

महाराष्ट्रातील आदिवासी चळवळी विषयी माहिती लिहा.

Seat
No.

--

SB-449

Total No. of Pages : 4

M.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, March - 2023

HISTORY

Devotional Cults in Medieval India

Sub. Code : 88501

Day and Date : Thursday, 6 - 07 - 2023

Total Marks : 80

Time : 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) * Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Answer the following questions by choosing the correct option : [10]

- i) 'Paravati Mangal' book was written by _____
 - a) Tulsidas
 - b) Eknath
 - c) Mirabai
 - d) Kabir
- ii) _____ Was the birth place of Mirabai.
 - a) Medata
 - b) Kashi
 - c) Jayapur
 - d) Jalandhar
- iii) 'Fana' stage means _____
 - a) *Atmashakti*
 - b) *Atmvismruti*
 - c) *Atmbal*
 - d) *Atmikata*
- iv) The Main mantra of Varakari sect is _____
 - a) *Ramhari*
 - b) *Ram Ram*
 - c) *Jay Shriram*
 - d) *Ramkrishna Hari*
- v) _____ Was the birth place of Guru Govindsingh.
 - a) Anandpur
 - b) Anandvan
 - c) Patana
 - d) Ajrner

P.T.O.

B) Answer in one Sentence each :

[10]

- i) Who composed 'Rukmini Mangal'?
- ii) Who is the founder of Naqshbandi Sect?
- iii) Who has said '*Bhima ani Chandrabhaga I Tuzya Charnichya Ganga*'?
- iv) Who laid the Foundation of Varkari sect?
- v) What is the meaning of the word '*Shikh*'?

Q2) Write Short Note any four :

[20]

- a) Surdas
- b) Philosophical role of Sufi Sect
- c) Naqshabandi Sect
- d) Philosophy of Varkari Sect
- e) Saint Tukaram
- f) Guru Nanak

Q3) Describe the life and work of Saint Kabir in detail.

[20]

OR

Write a detailed overview of the work of Sufi Saints in India.

Q4) Describe the Work of saint Tukaram in Detail.

[20]

OR

Explain the philosophy and heritage of Sikhism.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) खालील प्रश्नाची उत्तरे योग्य पर्याय निवडून द्या. [10]

- i) पार्वती मंगल हा ग्रंथ यांनी लिहिला.
अ) तुलसीदास ब) एकनाथ
क) मीराबाई ड) कबीर
- ii) मीराबाईचे जन्म ठिकाण हे होते.
अ) मेडता ब) काशी
क) जयपूर ड) जालंधर
- iii) 'फना' अवस्था म्हणजे होय.
अ) आत्मशक्ती ब) आत्मविस्मृती
क) आत्मबल ड) आत्मिकता
- iv) वारकरी संप्रदायाचा मूलमंत्र होय.
अ) रामहरी ब) राम राम
क) जय श्रीराम ड) राम कृष्ण हरी
- v) गुरू गोविंदसिंग यांचे जन्मस्थळ होय.
अ) आनंदपूर ब) आनंदवन
क) पाटणा ड) अजमेर

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [10]

- i) 'रूक्मिणी मंगल' ची रचना कोणी केली?
ii) नक्शबंदी संप्रदायाची स्थापना कोणी केली?
iii) 'भीमा आणि चंद्रभागा I तुझ्या चरणीच्या गंगा' असे कोणी म्हंटले आहे?
iv) वारकरी संप्रदायाचा पाया कोणी घातला?
v) शीख शब्दाचा अर्थ काय?

प्र.2) कोणत्याही चार वर टिपा लिहा.

- अ) सूरदास
- ब) सुफी संप्रदायाची तात्विक भूमिका
- क) नक्शबंदी संप्रदाय
- ड) वारकरी संप्रदायाचे तत्वज्ञान
- इ) संत तुकाराम
- फ) गुरू नानक

प्र.3) संत कबीर यांच्या जीवन व कार्याचे सविस्तर वर्णन करा.

[20]

किंवा

भारतातील सुफी संतांच्या कार्याचा विस्तृत आढावा लिहा.

प्र.4) संत तुकाराम यांच्या कार्याचे सविस्तर वर्णन करा.

[20]

किंवा

शीख धर्माचे तत्वज्ञान व वारसा विषद करा.

SEM - III

Please Note: This set has been prepared based on the papers received to us from the Examination Cell. It may have missing papers on non-availability of the same.

SC - 28

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part - II) (Semester - III) (New) (CBCS)
Examination, January - 2023
HISTORY
Tradition of History Writing (Paper-HS-301)
Sub. Code : 71351/61618

Day and Date : Thursday, 05 - 01 - 2023
Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

Total Marks : 80

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Answer the following questions by choosing the correct option. [10]

- i) In _____ book Xenophon has written Socrates's memories.
 - a) Hellenika
 - b) Memorabilia
 - c) Anabelis
 - d) History of Philosophy
- ii) _____ is called the father of Roman History.
 - a) Cato
 - b) Julius
 - c) Caesar
 - d) Cornelius
- iii) _____ had established Royal Asiatic Society.
 - a) Sir William Jones
 - b) James Prinsep
 - c) Alexander Cunningham
 - d) Rhys Devis
- iv) Historians Marc Bloch & Lucien Febvre are related to _____ tradition of history writing.
 - a) Marxist
 - b) Imperialist
 - c) Nationalist
 - d) Annales
- v) _____ is known as father of Indian Orientalism.
 - a) William Jones
 - b) William Robertson
 - c) Cunningham
 - d) Horace Wilson

P.T.O.

B) Answer in one sentence each.

- i) Who is called the father of History?
- ii) Who called history as the 'Gem of Sciences'?
- iii) Who was put forth the 'Law of three Stage' theory?
- iv) Who wrote the book 'Das Kapital'?
- v) According to Sharad Patil, what is the concept of Abrahmani?

Q2) Write notes on any four of the following.

[20]

- i) Greek History Writing
- ii) The Form of Ancient History Writing
- iii) Cambridge School
- iv) Sir William Jones
- v) Pros and Cons of Nationalist History Writing
- vi) Subaltern Historiography

Q3) Explain Arab Historiography.

[20]

OR

Explain the Tradition of Positivist Historiography.

Q4) Explain the Imperialist approach towards the history writing of modern India with special reference to James Mill. [20]

OR

Explain the approach of Abrahmani History Writing.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडा.

[10]

- i) झेनोफोन याने ग्रंथात सॉक्रेटिसच्या आठवणी दिल्या आहेत.
अ) हेलेनिका ब) मेमोराबिलिया
क) अॅनाबेलिस ड) हिस्ट्री ऑफ फिलाॅसॉफी
- ii) यास रोमन इतिहासाचे जनक म्हणतात.
अ) कॅटो ब) ज्युलिअस
क) सिझर ड) कॉर्नेलिअस
- iii) रॉयल एशियाटिक सोसायटीची स्थापना याने केली.
अ) सर विल्यम जोन्स ब) जेम्स प्रिन्सेप
क) अलेक्झांडर कनिंगहॅम ड) व्हिस डेव्हीस
- iv) मार्क ब्लॉच व ल्युसियन फाब्रे हे इतिहासकार या इतिहास लेखन परंपरेशी संबंधित आहेत.
अ) मार्क्सवादी ब) साम्राज्यवादी
क) राष्ट्रीय ड) अॅनल्स
- v) भारतीय प्राच्यविद्येचे जनक म्हणून ओळखले जातात.
अ) विलियम जोन्स ब) विलियम रॉबर्टसन
क) कनिंगहॅम ड) हौरैस विल्सन

ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

[10]

- i) इतिहासाचा जनक कोणास म्हटले जाते?
ii) इतिहासाला 'शास्त्रांचा मोती' असे कोणी म्हटले आहे?
iii) 'लॉ ऑफ थ्री स्टेज' हा सिद्धांत कोणी मांडला?
iv) दास कॅपिटल हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
v) शरद पाटलांच्या मते अब्राहामाणी संकल्पना म्हणजे काय?

प्र.2) खालील पैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा.

[20]

- i) ग्रीक इतिहास लेखन
- ii) प्राचीन भारतीय इतिहास लेखनाचे स्वरूप
- iii) केंब्रिज स्कूल
- iv) सर विल्यम जोन्स
- v) राष्ट्रवादी इतिहास लेखनाचे गुण-दोष
- vi) सबाल्टर्न इतिहास लेखन

प्र.3) अरब इतिहास लेखन स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

प्रत्यक्षवादी इतिहास लेखन परंपरा स्पष्ट करा.

प्र.4) जेम्स मील याच्या विशेष संदर्भाने आधुनिक भारताच्या इतिहास लेखनाचा साम्राज्यवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

अब्राह्मणी इतिहास लेखनाचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

✘ ✘ ✘

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Social Sciences) (Part - II) (Semester - III) (CBCS)
(New) Examination, March - 2023**

HISTORY

**Traditions of History Writing (Paper - HS-301)
Sub. Code : 71351/61618**

Day and Date : Wednesday, 21 - 06 - 2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 p.m. to 01.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Answer the following questions by choosing the correct option. [10]

- i) In _____ book Xenophon has written Socrates's memories.
 - a) Helenika
 - b) Memorabilia
 - c) Anabelis
 - d) History of Philosophy
- ii) _____ is called the father of Roman History.
 - a) Cato
 - b) Julius
 - c) Caesar
 - d) Cornelius
- iii) _____ is referred as father of Modern Historiography.
 - a) Berthold Niebuhr
 - b) Auguste Comte
 - c) Leopold Ranke
 - d) James Prinsep
- iv) In India _____ introduced the subaltern history writing.
 - a) Romila Thaper
 - b) Irfan Habib
 - c) Ranjit Guha
 - d) Bipin Chandra
- v) Feminist history writing is a part of _____ history writing.
 - a) Nationalist
 - b) Marxist
 - c) Orientalism
 - d) Subaltern

P.T.O

B) Answer in one sentence each.

[10]

- i) Who is called the Father of History?
- ii) Who called History as the gem of sciences?
- iii) Who was put forth the 'Law of three stage' Theory?
- iv) In which country the Annals Tradition was started?
- v) Who wrote the book 'The Position of Women in Hindu Society'?

Q2) Write notes on any four of the following.

[20]

- a) Greek History Writing
- b) The Form of Ancient History Writing
- c) Cambridge School
- d) Objections to the Annals History Writing Tradition
- e) Dr. Damodar Dharmanand Kosambi
- f) Mahatma Phule's views on history

Q3) Explain Arab Historiography.

[20]

OR

Evaluate philosophy of Karl Marx's historiography.

Q4) Explain the Imperialist approach towards the history writing of modern India with special reference to James Mill.

[20]

OR

Write an essay on Feminist History Writing.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडा.

[10]

- i) झेनोफोन याने ग्रंथात सॉक्रेटिसच्या आठवणी दिल्या आहेत.
अ) हेलेनिका ब) मेमोराबिलिया
क) अॅनाबेलिस ड) हिस्ट्री ऑफ फिलाॅसॉफी
- ii) यास रोमन इतिहासाचे जनक म्हणतात.
अ) कॅटो ब) ज्युलिअस सिझर
क) कॉर्नेलिअस ड) झेनोफन
- iii) याचा उल्लेख 'आधुनिक इतिहास लेखन शास्त्राचा जनक असा केला जातो.
अ) बर्थोल्ड निबूर ब) ऑगस्ट कॉम्त
क) लिओपोल्ड रांके ड) जेम्स प्रिसेप
- iv) भारतामध्ये यांनी सबाल्टर्न इतिहास लेखनाला चालना दिली.
अ) रोमिला थापर ब) इरफान हबीब
क) रणजीत गुहा ड) बीपीन चंद्रा
- v) स्त्रीवादी इतिहास लेखन इतिहासाचाच भाग आहे.
अ) राष्ट्रवादी ब) मार्क्सवादी
क) पौर्वात्यवादी ड) सबाल्टर्न

ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

[10]

- i) इतिहासाचा जनक कोणास म्हटले जाते?
ii) इतिहासाला शास्त्राचा मोती असे कोणी म्हटले आहे?
iii) 'लॉ ऑफ थ्री स्टेज' हा सिद्धांत कोणी मांडला?
iv) कोणत्या देशात अॅनल्स परंपरेचा उदय झाला?
v) द पोझिशन ऑफ विमेन इन हिंदू सोसायटी हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा.

[20]

- अ) ग्रीक इतिहास लेखन
- ब) प्राचीन भारतीय इतिहास लेखनाचे स्वरूप
- क) केंब्रिज स्कुल
- ड) अँनल्स परंपरेवरील आक्षेप
- इ) डॉ. दामोदर धर्मानंद कोसंबी
- फ) महात्मा फुले यांच्या इतिहास विषयक दृष्टिकोन

प्र.3) अरब इतिहास लेखन स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

कार्ल मार्क्सच्या इतिहासाच्या तत्त्वज्ञानाचे मूल्यमापन करा.

प्र.4) जेम्स मील यांच्या विशेष संदर्भाने आधुनिक भारताच्या इतिहास लेखनाचा साम्राज्यवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

स्त्रीवादी इतिहास लेखनावर निबंध लिहा.

SC-29

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Social Sciences) (Part-II) (Semester-III) (New) (CBCS)

Examination, January - 2023

HISTORY

Twentieth Century World (1900 - 1950)

Sub. Code: 71352/61619

Day and Date : Friday, 06 - 01 - 2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Answer the following questions by choosing the correct option: [10]

- i) The word nation is derived from a _____ word.
 - a) Latin
 - b) French
 - c) American
 - d) Marathi
- ii) _____ convened the Berlin Conference.
 - a) French
 - b) Mughal
 - c) Bismark
 - d) British
- iii) The second Balkan war took place in _____.
 - a) 1915
 - b) 1914
 - c) 1913
 - d) 1916
- iv) The name of Hitlers autobiography was _____.
 - a) Mein kampf
 - b) Milan
 - c) Mother
 - d) Bai
- v) Mao-Tse-Tung was born at _____ province.
 - a) Baroda
 - b) Varada
 - c) Mumbai
 - d) Hunan

P.T.O.

B) Answer in one sentence each:

- i) Where the Carbonary organization was formed?
- ii) Who is called the fortune teller of Germany.
- iii) When was the Social Democratic party founded?
- iv) Who founded the Fascist Party?
- v) Where is the headquarter of UNO?

Q2) Write short notes on any four of the following:

[20]

- a) Main Elements of Nationalism.
- b) Berlin Conference.
- c) Objectives of League of Nations.
- d) Causes of the Great Depression.
- e) Fascism.
- f) Cold war.

Q3) Answer the following question in detail:

[20]

Explain the consequences of Imperialism.

OR

Explain the causes for the Russian revolution.

Q4) Answer the following question in detail:

[20]

Review the internal and external policy of Mussolini.

OR

Explain the contributions of UNO.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडा :

[10]

- i) राष्ट्र हा शब्द भाषेतील शब्दापासून निर्माण झाला आहे.
अ) लॅटिन ब) फ्रेंच
क) अमेरिकन ड) मराठी
- ii) ने बर्लिन परिषद बोलावली.
अ) फ्रेंच ब) मुघल
क) बिस्मार्क ड) इंग्रज
- iii) दुसरे बाल्कन युद्ध साली झाले.
अ) 1915 ब) 1914
क) 1913 ड) 1916
- iv) हिटलरच्या आत्मचरित्राचे नाव
अ) माझा संघर्ष ब) मिलन
क) आई ड) बाई
- v) माओ-त्से-तुंग यांचा जन्म प्रांतात झाला.
अ) बडोदा ब) वरदा
क) मुंबई ड) हुनान

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा :

[10]

- i) काबोनरी संघटना कोठे तयार झाली?
ii) जर्मनीचा भाग्यविधाता कोणाला म्हटले जाते?
iii) सोशल डेमोक्रॅटिक पक्षाची स्थापना कधी झाली?
iv) फॅसिस्ट पक्षाची स्थापना कोणी केली?
v) युनोचे मुख्यालय कोठे आहे?

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही चार वर टीपा लिहा.

[20]

- अ) राष्ट्रवादाचे मुख्य घटक.
- ब) बर्लिन परिषद.
- क) राष्ट्रसंघाची उद्दिष्टे.
- ड) आर्थिक महामंदीची कारणे.
- इ) फासिझम.
- फ) शीतयुद्ध.

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

साम्राज्यवादाचे परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा

रशियन क्रांतीचे कारणे स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

मुसोलिनीच्या अंतर्गत व परराष्ट्र धोरणाचा आढावा घ्या.

किंवा

युनोचे योगदान स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part - II) (Semester - III) (New Programme)
(CBCS) Examination, January - 2023
HISTORY (Paper - HS - 320)
Economic History of 19th Century India
Sub. Code: 71370/61625

Day and Date : Wednesday, 11 - 01 - 2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Answer the following questions by the correct answer [10]

- i) _____ of the following are not subaltern Historians.
 - a) Shahid Amin
 - b) David Hardiman
 - c) Sumit Sarkar
 - d) R.C. Dutta
- ii) The book 'The Economic History of India' was written by _____.
 - a) R.P. Dutta
 - b) R.C. Dutta
 - c) Mohan Ranade
 - d) Bipin Chandra
- iii) According to the Mahalavari system, _____ percent of the revenue was collected.
 - a) 55
 - b) 60
 - c) 80
 - d) 33
- iv) 'Indian Economy 1858-1914' is a book written by _____.
 - a) Romesh Chandra Dutta
 - b) Irfan Habib
 - c) Ranjit Guha
 - d) Amey Bagchi
- v) _____ has termed the smuggling from India as 'worse than worse'.
 - a) Sumit Sarkar
 - b) Dadabhai Naoroji
 - c) Dinsha Vachcha
 - d) R.C. Dutta

P.T.O.

SC -32
[10]

B) Answer in one sentence.

- i) In the following province was the permanent settlement system was not implemented?
- ii) Which of the following newspapers did not oppose the factories Act?
- iii) What was Aurang?
- iv) 'The decline of handicrafts in India was also a dramatic event in India's economic transformation' Who made this statement in the case of Indian industries?
- v) Who is the author of the book 'Industrialization in India'?

Q2) Write short note (any 4)

[20]

- a) British tax policy.
- b) Balutedar method.
- c) Marxism.
- d) Handicraft industry in India.
- e) The factory Act of 1891
- f) The Age of commercialism (1757-1813)

Q3) a) Evaluate the function of the nationalist ideology in the framework of India's economic history.

[20]

OR

- b) Explain the background of the Rayatwari method and discuss impact of ideology of utilitarianism on it.

Q4) a) Discuss the textile industry of the British period.

[20]

OR

- b) Explain the role of Dadabhai Naoroji on financial evacuation by explaining the consequences of economic evacuation.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) खालील दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. [10]

- i) खालीलपैकी हे सबाल्टर्न इतिहासकार नाहीत.
अ) शाहीद अमीन ब) डेव्हिड हार्डीमन
क) सुमित सरकार ड) आर. सी. दत्त
- ii) 'द इकॉनॉमिक हिस्ट्री ऑफ इंडिया' हे पुस्तक यांनी लिहिले.
अ) आर. पी. दत्त ब) आर. सी. दत्त
क) मोहन रानडे ड) बिपीन चंद्र
- iii) महालावरी पद्धतीनुसार उत्पनाच्या टक्के महसूल वसूल केला जात असे.
अ) 55 ब) 60
क) 80 ड) 33
- iv) 'भारतीय अर्थव्यवस्था 1858-1914' हे पुस्तक यांनी लिहिले आहे.
अ) रोमेशचंद्र दत्त ब) इरफान हबीब
क) रणजीत गुहा ड) अमेय बागची
- v) भारतातून होणाऱ्या द्रव्यापहरणाला 'वाईटातले वाईट' असे यांनी म्हंटले आहे.
अ) सुमित सरकार ब) दादाभाई नौरोजी
क) दिनशा वाच्छा ड) आर. सी. दत्त

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [10]

- i) कायमधारा पद्धत खालीलपैकी कोणत्या विभागात लागू केली नव्हती?
ii) खालीलपैकी कोणत्या वृत्तपत्राने फॅक्टरी ॲक्ट कायद्यास विरोध केला नाही?
iii) औरंग हे काय होते?
iv) "भारतातील हस्तद्योगांचा न्हासही भारताच्या आर्थिक परिवर्तनातील अत्यंत नाट्यमय घडामोड होती" भारतीय उद्योगांच्या बाबतीत हे विधान कोणी केले आहे?
v) भारतातील औद्योगिकीकरण या पुस्तकाचे लेखक कोण आहे?

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) ब्रिटीशांचे कर विषयक धोरण
- ब) बलुतेदार पद्धत
- क) मार्क्सवाद
- ड) भारतातील हस्त उद्योग
- इ) 1891 चा कंपनी कायदा
- फ) वाणिज्यवादाचा काळ (1757- 1813)

प्र.3) भारताच्या आर्थिक इतिहासाच्या मांडणीतील राष्ट्रवादी विचारप्रवाहाच्या कार्याचे मूल्यमापन करा. [20]

किंवा

रयतवारी पद्धतीची पार्श्वभूमि स्पष्ट करून उपयुक्तता वादाचा त्यावरील असलेल्या प्रभावाची चर्चा करा.

प्र.4) ब्रिटीशकालखंडातील कापड उद्योगाची चर्चा करा.

[20]

किंवा

आर्थिक निःसारणाचे परिणाम स्पष्ट करून दादाभाई नौरोजी यांची आर्थिक निःसारणा वरील भूमिका स्पष्ट करा.

SC - 51

Total No. of Pages : 4

Seat
No.

M.A. (Social Sciences) (Part - II) (Semester - III) (CBCS) (New)
Examination, January - 2023

HISTORY

HS - 310 : History of Russia (1900 - 1950)

Sub. Code : 71360

Day and Date : Monday, 09 - 01 - 2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Attempt all Multiple Choice Questions in the main answer book.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Answer the following question by the correct answer. [10]

- i) Zar Alexander II ordered the liberation in _____ to destroy the Bhudas system.
 - a) 1860
 - b) 1861
 - c) 1862
 - d) 1863
- ii) _____ is considered the father of extremism in Russia.
 - a) Alexander Herzen
 - b) Bakunin
 - c) Meliconh
 - d) Pomov
- iii) _____ the European nation helped to completed work of Russia's Trans - Saiberiyan railway.
 - a) France
 - b) Germany
 - c) England
 - d) Italy
- iv) The Socialist Democratic party was founded in _____.
 - a) 1890
 - b) 1898
 - c) 1908
 - d) 1909
- v) The Russia-Japan War was fought over the region _____.
 - a) Korean
 - b) France
 - c) Italy
 - d) England

P.T.O.

C - 51
[10]

B) Answer in one sentence:

- i) Which question led to the Russia-Japan war?
- ii) Which components were socialized in 1917?
- iii) Who did Lenin appoint as commander of the Russian army?
- iv) Who rebelled against the Bolshevik government in southern Russia?
- v) Which five-year plan started on January 1, 1933?

Q2) Write Short notes (any 4):

[20]

- a) Revolution of 1905.
- b) Lenin.
- c) Zar Nicholas II.
- d) 1918 to 1921 during Russian Government.
- e) Social change in Russia.
- f) II world war and Russia.

Q3) Broad question.

[20]

- a) Write the Importance of the Russia-Japan war (1904-05).

OR

- b) Explain the Causes and Impact of Russian revolution of 1917.

Q4) Broad question.

[20]

- a) Give the information on the Civil war in Soviet Russia (1918-1921)

OR

- b) Discuss the decision of establish Bolshevik power.

प्र.2) टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

- अ) 1905 ची क्रांती
- ब) लेनिन
- क) झार निकोलस दुसरा
- ड) 1918 - 1921 या काळातील रशियन सरकार
- इ) रशियातील सामाजिक बदल
- फ) दुसरे महायुद्ध व रशिया

प्र.3) दीर्घोत्तरी प्रश्न :

[20]

- अ) 1904 - 05 रशिया-जपान युद्धाचे महत्त्व सांगा.

किंवा

- ब) 1917 च्या रशियन राज्यक्रांतीची कारणे व परिणाम सांगा.

प्र.4) दीर्घोत्तरी प्रश्न :

[20]

- अ) सोविएत रशियातील यादवी युद्धाची (1918-1921) माहिती द्या.

किंवा

- ब) बोल्शेविक सत्ता स्थापन घेतलेल्या निर्णयाची चर्चा करा.

SEM - IV

Please Note: This set has been prepared based on the papers received to us from the Examination Cell. It may have missing papers on non-availability of the same.

SC-34

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part-II) (Semester-IV) (CBCS) (New)

Examination, January - 2023

HISTORY

Twentieth Century World (1950 - 2000) (Paper-402)

Sub. Code: 72589/61639

Day and Date : Friday, 06 - 01 - 2023

Total Marks : 80

Time : 2.30 p.m. to 5.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Answer the following questions by choosing the correct options: [10]

- i) Warsaw Pact was dissolved in the year
 - a) 1991
 - b) 1992
 - c) 1993
 - d) 1994
- ii) National Organisation for Women was founded in the year _____.
 - a) 1966
 - b) 1967
 - c) 1968
 - d) 1969
- iii) There are _____ judges in the International Court of justice.
 - a) 9
 - b) 10
 - c) 11
 - d) 15
- iv) In 1957, Russia launched the first satellite _____.
 - a) Sputnik
 - b) Skylab
 - c) Kosmos
 - d) Kobalt
- v) World Human Rights Day is celebrated on _____.
 - a) 10 December
 - b) 10 January
 - c) 8 April
 - d) 10 November

P.T.O.

SC-34

B) Answer in one sentence each:

[10]

- i) In which country the policy of apartheid was followed from 1948 to 1991?
- ii) In which year did Soviet Russia disintegrated?
- iii) In which year did India adopted free economy policy?
- iv) Which state in the United States had the largest black people's population?
- v) Which are the six major subsidiaries of the United Nations?

Q2) Write short notes on any four of the following:

[20]

- a) Bandung Conference.
- b) Montgomery Bus Strike.
- c) Bantustan in Africa.
- d) Nuclear, Chemical and Biological Weapon.
- e) Glasnost and Perestroika.
- f) Impacts of Globalization.

Q3) Explain the statement that the Cold War was started from the ideological and political alliances of the Second World War.

[20]

OR

The United States has established itself as an example of a multiethnic country due to civil rights movements, evaluate.

Q4) Discuss how the use of biological weapons as a form of proxy warfare in the twenty-first century is a major crisis in the world.

[20]

OR

Explain that the multipolar world structure created in the twenty first century for more balanced world order than the bipolar world structure of the Cold War era.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) बहुपर्यायी प्रश्नांची उत्तरे मूळ उत्तरपत्रिकेमध्ये लिहावीत.
 - 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे योग्य पर्याय निवडून द्यावीत : [10]

- i) वार्सा करार वर्षी समाप्त करण्यात आला.

अ) 1991	ब) 1992
क) 1993	ड) 1994
- ii) 'राष्ट्रीय महिला संघटना' या वर्षी स्थापन करण्यात आली.

अ) 1966	ब) 1967
क) 1968	ड) 1969
- iii) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयात एवढे न्यायाधीश असतात.

अ) 9	ब) 10
क) 11	ड) 15
- iv) 1957 मध्ये रशियाने हा प्रथम उपग्रह प्रक्षेपित केला.

अ) स्पुटनिक	ब) स्कायलाब
क) कॉस्मॉस	ड) कोबाल्ट
- v) जागतिक मानवाधिकार दिवस या दिवशी साजरा केला जातो.

अ) 10 डिसेंबर	ब) 10 जानेवारी
क) 8 एप्रिल	ड) 10 नोव्हेंबर

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा : [10]

- i) कोणत्या देशामध्ये 1948 ते 1991 या कालखंडात वर्णभेदाच्या नितीचे अनुसरण करण्यात आले होते?
- ii) सोवियत रशियाचे विघटन कोणत्या वर्षी झाले?
- iii) भारताने कोणत्या वर्षी मुक्त अर्थव्यवस्था धोरणाचा स्वीकार केला?
- iv) अमेरिकेतील कोणत्या प्रांतामध्ये कृष्णवर्णीय लोकांची लोकसंख्या जास्त होती?
- v) संयुक्त राष्ट्र संघाच्या प्रमुख सहा समिती कोणत्या?

SC-34

[20]

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही चार वर टीपा लिहा.

- अ) बांडुंग परिषद
- ब) मॉटेगोमरी बस बहिष्कार
- क) आफ्रिकेतील बांटूस्थान
- ड) आण्विक, रासायनिक आणि जैविक हत्यारे
- इ) ग्लास्तनोस्त आणि पॅरेस्त्रोईका
- फ) जागतिकीकरणाचा परिणाम

प्र.3) दुसऱ्या महायुद्धाच्या वैचारिक आणि राजकीय आघाडीमधूनच शीतयुद्धाची बिजे रोवली गेली होती, हे विधान स्पष्ट करा. [20]

किंवा

अमेरिकेतील नागरी हक्क चळवळीमुळे अमेरिका हा बहुवांशिक देशाचे एक उदाहरण म्हणून स्थापित झालेले आहे, मुल्यांकन करा.

प्र.4) एकविसाव्या शतकामध्ये छुपे युद्धाचे स्वरूप म्हणून जैविक हत्यारांचा केला जाणारा वापर हे जगापुढील एक मोठे संकट कशाप्रकारे आहे, याचे विवेचन करा. [20]

किंवा

शीत युद्धाच्या कालखंडातील द्विध्रुवीय विश्व रचनेपेक्षा एकविसाव्या शतकामध्ये निर्माण झालेल्या बहुध्रुवीय विश्व रचनेने जास्त संतुलित जागतिक व्यवस्था निर्माण केली, स्पष्टीकरण द्या.

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Social Science) (Part - II) (Semester - IV) (CBCS)
(New) Examination, March - 2023**

HISTORY

Twentieth Century World (1950 - 2000)

Sub. Code : 72589/61639

Day and Date : Thursday, 22 - 06 - 2023

Total Marks : 80

Time : 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Answer the following questions by choosing the correct options. [10]

- i) NATO was founded in the year _____.
 - a) 1949
 - b) 1950
 - c) 1951
 - d) 1952
- ii) There are _____ non-permanent members in the Security Council.
 - a) 10
 - b) 12
 - c) 13
 - d) 14
- iii) Roza Park issue started in the year _____.
 - a) 1955
 - b) 1956
 - c) 1957
 - d) 1958
- iv) International Women's Conference was held at _____ in 1995.
 - a) New York
 - b) Beijing
 - c) London
 - d) Moscow
- v) _____ is the first intercontinental missile developed by India.
 - a) Prithvi
 - b) Akash
 - c) Nag
 - d) Agni

P.T.O.

B) Answer in one sentence each.

[10]

- i) Which concept is associated with the official acceptance of 'Fulton Speech'?
- ii) Who led the Black peoples struggle in America?
- iii) Who first proposed the concept of 'feminist historiography'?
- iv) What does the concept of 'Détente' theory explains?
- v) In which year the Berlin Wall, the symbol of communism in Europe, was destroyed?

Q2) Write short notes on any four of the following :

[20]

- a) Comparison Between NATO and WARSA Pact
- b) United Nations Security Council
- c) Rosa Parks
- d) Nelson Mandela
- e) Indian Human Rights Commission
- f) Nuclear Competition Between USA and USSR

Q3) The world is on the brink of destruction because of nuclear competition, discuss.

[20]

OR

Explain the impact of globalization on Indian society.

Q4) Mention the contribution of Martin Luther King Jr. to the American Civil Rights Movement.

[20]

OR

Explain the need to change the composition of the permanent members of the United Nations Council in the 21st century.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - 2) बहुपर्यायी प्रश्नांची उत्तरे मूळ उत्तरपत्रिकेमध्ये लिहावीत.
 - 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे योग्य पर्याय निवडून द्यावीत. [10]

- i) नाटोची स्थापना मध्ये झाली.

अ) 1949	ब) 1950
क) 1951	ड) 1952
- ii) सुरक्षा परिषदेमध्ये अस्थायी सदस्य असतात.

अ) 10	ब) 12
क) 13	ड) 14
- iii) रोझा पार्क्स घटना वर्षी सुरू झाली.

अ) 1955	ब) 1956
क) 1957	ड) 1958
- iv) 1995 मध्ये आंतरराष्ट्रीय महिला परिषद याठिकाणी घेण्यात आली.

अ) न्यूयॉर्क	ब) बिजिंग
क) लंडन	ड) मॉस्को
- v) हे प्रथम अंतरखंडीय क्षेपणास्त्र भारताने विकसित केलेले आहे.

अ) पृथ्वी	ब) आकाश
क) नाग	ड) अग्नी

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [10]

- i) 'फुल्टन स्पीच' कोणत्या संकल्पनेच्या अधिकृत स्वीकाराशी संबंधित होते?
- ii) अमेरिकेतील कृष्णवर्णीय लढ्याचे नेतृत्व कोणी केले?
- iii) 'स्त्रीवादी इतिहासलेखन' हि संकल्पना प्रथमतः कोणी मांडली?
- iv) देतांत हा सिद्धांत कोणती संकल्पना स्पष्ट करतो?
- v) साम्यवादाचे युरोपमधील प्रतिक असणारी बर्लिन भिंत कोणत्या वर्षी पाडण्यात आली?

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही चार वर टिपा लिहा.

- अ) नाटो आणि वासा करार तुलना
- ब) संयुक्त राष्ट्रसंघाची रचना
- क) रोझा पार्क्स
- ड) नेल्सन मंडेला
- इ) भारतीय मानवाधिकार आयोग
- फ) अमेरिका आणि सोव्हियत रशिया आण्विक स्पर्धा

प्र.3) आण्विक स्पर्धेमुळे जग विनाशाच्या उबरठ्यावर आलेले आहे, चर्चा करा.

[20]

किंवा

जागतिकीकरणाचे भारतीय समाजावर पडलेले परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.4) अमेरिकन नागरी हक्क चळवळीतील मार्टिन लुथर किंग जुनियर यांचे योगदान सांगा.

[20]

किंवा

संयुक्त राष्ट्र परिषदेच्या कायमस्वरूपी सदस्यांच्या रचनेमध्ये एकविसाव्या शतकामध्ये बदल करण्याची गरज सांगा.

SC - 41

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Social Sciences) (Part - II) (Semester - IV) (CBCS)
(New) Examination, January - 2023**

HISTORY

History of Travel and Tourism in India (Paper-HS-417)

Sub. Code : 72604

Day and Date : Tuesday, 10-01-2023

Total Marks : 80

Time : 2.30 p.m. to 5.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks by choosing the correct alternative : [10]

- i) _____ is celebrated as world Tourism Day.
 - a) 27th September
 - b) 5th June
 - c) 23rd May
 - d) 25th January
- ii) Sun temple of Konark is built in _____ style of architecture.
 - a) Vesara
 - b) Kalinga
 - c) Dravidian
 - d) Hemadpanthi
- iii) 'Puranpoli' is _____ cuisine.
 - a) Maharashtrian
 - b) Punjabi
 - c) Assami
 - d) Rajasthani
- iv) 'River rafting' is the part of _____ tourism.
 - a) Cultural
 - b) Medical
 - c) Adventure
 - d) Religious
- v) Salarjang museum is situated in _____.
 - a) Mumbai
 - b) Delhi
 - c) Hyderabad
 - d) Agra

P.T.O.

SC - 41

B) Answer the following questions in one sentence each.

[10]

- i) What are the three basic types of tourism?
- ii) In which state Kaziranga National part is situated?
- iii) Who built Agra Fort?
- iv) In which state 'Powada' is performed?
- v) 'Khajuraho dance festival' is started in which year?

Q2) Write short notes on any four of the following :

[20]

- a) Travellers in Ancient India.
- b) Western Ghats
- c) National Gallery of Modern Art (N.G. M. A.)
- d) Kumbhamela
- e) Eco-tourism
- f) Sanchi

Q3) a) Explain the definition of tourism and types of tourism.

[20]

OR

- b) Write an essay on Ajantha and Ellora caves.

Q4) a) Write an Essay on Maharashtra folk dances.

[20]

OR

- b) Throw light on growing trend of medical tourism and Discuss medical tourism in Kerala State.

SC - 41
[20]

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही चोर वर टिपा लिहा.

- अ) प्राचीन भारतातील प्रवासी
- ब) पश्चिम घाट
- क) नॅशनल गॅलरी ऑफ माडर्न आर्ट (N.G. M. A.)
- ड) कुंभमेळा
- इ) इको-पर्यटन
- फ) सांची

प्र.3) अ) पर्यटनाची संकल्पना आणि प्रकार स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

- ब) अजिंठा व एलोरा लेण्यांवर निबंध लिहा.

प्र.4) अ) महाराष्ट्रीयन लोकनृत्यांवर निबंध लिहा.

[20]

किंवा

- ब) वैद्यकीय पर्यटनाचा वाढता कल (Trend) यावर प्रकाश टाका आणि केरळमधील वैद्यकीय पर्यटनाची चर्चा करा.

B) Answer the following questions in one sentence each. [10]

- i) Which class of Tourist benefits the tourism industry in large amount?
- ii) Which Indian City is the first to make it to the UNESCO world heritage list?
- iii) 'Dal-Bati' is the famous cuisine of which state?
- iv) Khajuraho dance festival is started in which year?
- v) Which state of India is known for medical (Ayurveda) tourism?

Q2) Write short notes on any four of the following : [20]

- a) Travellers in medieval India
- b) Taj Mahal
- c) Ajantha Caves
- d) Kaziranga National Park
- e) Adventure tourism
- f) Kala Ghoda Art Festival

Q3) Explain nature and types of tourism in modern times. [20]

OR

Discuss Buddhist circuit project of Central Government.

Q4) Discuss how fairs and festivals benefits to tourism industry. [20]

OR

Write an essay on eco-tourism in India.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही चार वर टीपा लिहा.

- अ) मध्ययुगीन भारतातील प्रवासी
- ब) ताजमहाल
- क) अजंठा लेणी
- ड) काझीरंगा राष्ट्रीय उद्यान
- इ) साहसी पर्यटन
- फ) काला घोडा कला महोत्सव

प्र.3) आधुनिक काळातील पर्यटनाचे स्वरूप व प्रकार स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

केंद्र शासनाच्या 'बुद्धिस्ट सर्कीट' प्रकलपाची चर्चा करा.

प्र.4) जत्रा व उत्सव पर्यटन उद्योगास कसे फायदेशीर ठरतात याची चर्चा करा.

[20]

किंवा

हडप्पा संस्कृतीच्या काळातील अवशेषांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part - II) (Semester - IV) (CBCS) (New) Examination,
March - 2023**

HISTORY

Recent Trends in History Writing (Paper - 401)

Sub. Code : 72588/61638

Day and Date : Wednesday, 21 - 06 - 2023

Total Marks : 80

Time : 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Choose the correct answers. [10]

- i) The view of history as a science _____ was changing.
 - a) After the Dark Ages
 - b) After the Great War
 - c) After the Enlightenment
 - d) After the Great Depression
- ii) The father of linguistic anthropology is called _____.
 - a) Henry Clifford
 - b) Jacob Hedgewood
 - c) Mark Dwayne
 - d) William Jones
- iii) The first inscription of Ashoka in Maharashtra is at _____.
 - a) Sopare
 - b) Dayamabad
 - c) Bhoje
 - d) Washim
- iv) 44 volumes of _____ city micro survey were published in 1894.
 - a) London
 - b) Berlin
 - c) New York
 - d) Paris
- v) After the taking notes, they are classified into _____ Type.
 - a) Two
 - b) Three
 - c) Four
 - d) Six

P.T.O

B) Answer in one sentence each.

[10]

- i) Who is the originator of the concept of 'New History' in historiography?
- ii) Who founded the Royal Asiatic Society in 1784?
- iii) What are the study elements of micro history?
- iv) Who wrote the book 'Pune Shararache Varnan' in 1968?
- v) What is digital archive?

Q2) Write short notes on any Four of the Following :

[20]

- a) New trends in history writing
- b) Post Modernism
- c) Anthropology
- d) Concept of Numismatics
- f) Local history
- g) Verbal tools

Q3) Review the changing concepts in historiography.

[20]

OR

Explain the concept of anthropology.

Q4) Discuss in detail micro history writing.

[20]

OR

Explain the nature of digital archive and its types.

[20]

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडा.

[10]

- i) इतिहासाकडे शास्त्र म्हणून पाहण्याची दृष्टी बदलत गेली.
अ) अंधारयुगानंतर ब) महायुद्धानंतर
क) प्रबोधनयुगानंतर ड) महामंदीनंतर
- ii) भाषाशास्त्रिय मानवशास्त्राचा जनक यांस म्हटले जाते.
अ) हेन्री क्लिफर्ड ब) जेकब हेजवूड
क) मार्क इवेन ड) विल्यम जोन्स
- iii) महाराष्ट्रातील अशोकाचा पहिला शिलालेख या ठिकाणी प्राप्त झाला.
अ) सोपारे ब) दायमाबाद
क) भोजे ड) वाशीम
- iv) इ.स. 1894 मध्ये शहराच्या सूक्ष्म सर्वेक्षण करून 44 खंड प्रकाशित करण्यात आले.
अ) लंडन ब) बर्लिन
क) न्युयॉर्क ड) पॅरिस
- v) नोट्स काढून झाल्यानंतर त्याचे प्रकारात वर्गीकरण केले जाते.
अ) दोन ब) तीन
क) चार ड) सहा

ब) एक वाक्यात उत्तरे द्या.

[10]

- i) इतिहास लेखनातील 'न्यू हिस्ट्री' संकल्पनेचा जनक कोणास म्हणतात?
ii) इ.स. 1784 मध्ये 'रॉयल एशियाटिक सोसायटी' ची स्थापना कोणी केली?
iii) सूक्ष्म इतिहासाचे अभ्यास घटक कोणते आहेत?
iv) इ.स. 1968 मध्ये 'पुणे शहराचे वर्णन' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
v) डिजिटल अर्काइव्ह म्हणजे काय?

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा.

[20]

- अ) इतिहास लेखनातील नवीन प्रवाह
- ब) उत्तर आधुनिकतावाद
- क) मानवशास्त्र
- ड) नाणकशास्त्राची संकल्पना
- इ) स्थानिक इतिहास
- फ) मौखिक साधने

प्र.3) इतिहासलेखानमधील बदलत्या संकल्पनांचा आढावा घ्या.

[20]

किंवा

मानवशास्त्र ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.4) सूक्ष्म इतिहास लेखनाची सविस्तर चर्चा करा.

[20]

किंवा

डिजिटल अर्काइव्हचे स्वरूप स्पष्ट करून प्रकारांची माहिती द्या.

ॐॐॐ

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Social Sciences) (Part - II) (Semester - IV) (CBCS)
(New) Examination, March - 2023**

HISTORY

History of Indian Women (Elective Group=C)

Sub. Code : 72598/61640

Day and Date : Sunday, 02 - 07 - 2023

Total Marks : 80

Time : 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Choose the correct answer : [10]

- i) The first women's study centre was established at _____ University.
 - a) Shivaji
 - b) Amravati
 - c) S.N.D.T
 - d) Savitribai Phule
- ii) The word Feminism first used by _____ in 1895.
 - a) Alyssarossi
 - b) Linda Garden
 - c) Chaya Datar
 - d) Gail Omvet
- iii) The system of Johar was in _____ Women.
 - a) Hindu
 - b) Parshi
 - c) Rajasthan
 - d) Muslim
- iv) Hindu Mahila Sabha Started _____ the first weekly in Marathi.
 - a) Hindu Mahila
 - b) Jagar
 - c) Kesari
 - d) The Herald
- v) _____ prostitute participated in the Satyagraha movement by R.C. das.
 - a) Vasanti devi
 - b) Mutthulaxmi Reddi
 - c) Rajkumari amrut Kaur
 - d) Madanadevi Mukhopadhyay

P.T.O.

B) Answer in one sentences :

[10]

- i) What is the text that promotes Feminism in Britain?
- ii) Who was called as 'Amaju'?
- iii) Who is the social reformer who takes his wife out of the veil (curtain) system?
- iv) Who was given the title of 'God of Wisdom'?
- v) What is the name of the niece of Ravindranath Tagore who participated in the revolutionary movement?

Q2) Write Short Notes on any four of the following :

[20]

- a) Feminism : meaning and definitions
- b) Post- Modernist Feminism
- c) Status of Vedic women
- d) Rajaram Mohan Roy
- e) Child Murder Prevention home
- f) Mulshi Satyagraha

Q3) Explain the importance of women history writings.

[20]

OR

Discuss women's lives in tribal community.

Q4) Give the importance of women's organization in the post independence period.

[20]

OR

Discuss the participation of women in the labour movement.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा :

- अ) स्त्रीवाद: अर्थ व व्याख्या
- ब) उत्तर आधुनिकतावादी स्त्रीवाद
- क) वेदकालीन स्त्रियांचा दर्जा
- ड) राजाराम मोहन रॉय
- इ) बालहत्या प्रतिबंधकगृह
- फ) मुळशी सत्यागृह

प्र.3) स्त्रियांच्या इतिहास लेखनाचे महत्व स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

आदिवासी समाजातील स्त्री जीवनाची चर्चा करा.

प्र.4) स्वातंत्र्योत्तर काळातील स्त्री संघटनांचे महत्व विशद करा.

[20]

किंवा

कामगार चळवळीतील स्त्रियांच्या सहभागाबाबत चर्चा करा.

□□□

